

ZIVOT

KULTÚRNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS • NOVEMBER • LISTOPAD • ČÍSLO II/79 ROČNÍK 22 CENA 1 ZŁ

VÍTÁME VI. SJEZD KSCas

KRAJANIA DELEGÁTI, PLODNÉ ROKOVANIA
V PROSPECH NÁŠHO KRAJANSKÉHO HNUTIA

I. ORGANIZAČNÝ ZJAZD, KRAKOV 1957

II. ZJAZD, KRAKOV 1963

III. ZJAZD, KRAKOV 1967

V. ZJAZD, KRAKOV 1974

IV. ZJAZD, KRAKOV 1970

foto M. Iringk, M. Kaśkiewicz

Foto: CAF — Matuszewski

W Warszawie odbyło się 19 października 1979 roku XVI Plenarne Posiedzenie Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Na wstępie obrad przemówienie wygłosił I Sekretarz KC PZPR Edward Gierek.

Komitety Centralny PZPR przyjął jednomyślnie uchwałę w sprawie zwołania VIII Zjazdu PZPR, wyboru delegatów oraz dyskusji przedzjazdowej.

Na zakończenie I sekretarza KC PZPR wyraził w imieniu wszystkich przekonanie, że przyjęte na XVI Plenum Komitetu Centralnego wytyczne spotkają się z poparciem, a przedzjazdowa dyskusja uczyńi je własnością całego narodu, że cała pracująca Polska powita VIII Zjazd Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej dobrymi wynikami produkcyjnymi, że nasza socjalistyczna ojczyzna będzie rosła w sile i poświęceniu.

Poniżej publikujemy fragmenty wystąpienia I sekretarza KC PZPR Edwarda Gierka uwypuklające zagadnienia strategii społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, oraz węzlowe problemy rolnictwa i gospodarki żywnościowej.

VIII ZJAZD PZPR ZWOŁANY NA II LUTEGO 1980 ROKU

„Wytyczne noszą tytuł: „O dalszy rozwój socjalistycznej Polski, o poświęcenie narodu polskiego”. Tytuł ten oddaje podstawowe założenia wytycznych, mianowicie ciągłość strategii społeczno-gospodarczego rozwoju Polski w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych.

W obecnej, zbliżającej się ku końca dekadzie, dzwignieliśmy nasz kraj na nowy jakościowo poziom. Zostało to osiągnięte głównie dzięki podjęciu wielkiego programu inwestycyjnego, dzięki stworzeniu warsztatów pracy dla wyjątkowo licznej młodej generacji, dzięki powiększeniu i unowocześnieniu potencjału produkcyjnego. Znacznie wzrosły dochody narodowy, co stworzyło podstawę dla poważnego polepszenia materialnych i kulturalnych warunków życia społeczeństwa.

Dorobek lat siedemdziesiątych jest niepodważalny. Analizujemy go w wytycznych w skali całej dekady. Jest to słuszne, gdyż społeczno-gospodarczy rozwój Polski w drugiej połowie lat siedemdziesiątych, w okresie reaktywacji uchwał VII Zjazdu stanowił logiczną kontynuację kierunków rozwojowych poprzedniego pięciolecia, logiczną kontynuację linii VI Zjazdu. Identyczne były w obu pięcioleciach cele naszej polityki i jej podstawowe założenia.

Oczywiście, były między tymi pięcioleciemi również zauważalne różnice. Są one w wytycznych podkreślone i omówione. VII Zjazd naszej partii położył szczególny nacisk na zadania jakościowe, na podnoszenie jakości pracy jako głównej przesłanki poprawy jakości warunków życia narodu.

W drugiej połowie lat siedemdziesiątych w istotny sposób pogorszyły się zewnętrzne warunki realizacji zadań gospodarczych. Odbiło się to silnie na wymianie gospodarczej z rozwiniętymi krajami kapitalistycznymi. Przez kilka lat niekorzystne warunki atmosferyczne uniemożliwiły pełną realizację zadań rolnictwa. Nie wszyscy zdolaliśmy w pełni przewidzieć i nie ustrzegliśmy się też niedomagań subiektywnych. Nie udało się osiągnąć zakładanych celów w dziedzinie ogólnego wzrostu efektywności naszej gospodarki a przede wszystkim w dziedzinie inwestycji, a także zapobiec powstaniu dysproporcji w rozwoju gospodarczym, zwłaszcza w transporcie i energetyce.

Ten rozwój sytuacji zmusił nas do modyfikacji rocznych planów gospodarczych w stosunku do planu 5-letniego. Miał to na celu koncentrację wysiłku na zadaniach najważniejszych ze społecznego punktu widzenia. Sprawy te były kilkakrotnie przedmiotem obrad Komitetu Centralnego. W myśl podjętych uchwał, mimo trudniejszych warunków, kontynuujemy w drugiej połowie dekady podstawowe trendy rozwojowe i modernizacyjne rozpoczęte uprzednio. Przyspieszyliśmy budownictwo mieszkaniowe wychodząc na spotkanie potrzebom rosnącej liczby młodych małżeństw. Podjęliśmy ogromny wysiłek dla rozwoju rolnictwa i całej gospodarki żywnościowej.

W latach siedemdziesiątych zrobiliśmy duże dla rozwoju i unowocześnienia rolnictwa

oraz gospodarki żywnościowej. Rozwiązałyśmy także wiele zasadniczych problemów socjalnych wsi. Nasza polityka rolna sprzyja wzrostowi produkcji rolnej i przyczynia się do poprawy bytu mieszkańców wsi i stopniowego zmniejszania różnic między miastem i wsią. Polityka ta będzie kontynuowana. Powinniśmy coraz lepiej wykorzystywać jej walory ekonomiczne, społeczne i polityczne do dalszego wzrostu produkcji rolnej.

Kluczowym zadaniem wszystkich sektorów naszego rolnictwa i gospodarki żywnościowej, a można śmiało stwierdzić, że w całej gospodarce narodowej, jest wydatne zwiększenie produkcji zbóż i pasz. Jest to podstawowy warunek dalszego wzrostu pogłosia zwierząt gospodarskich i poprawy zaopatrzenia kraju w produkty miejskie. Ale jest to także niezbędne ze względu na konieczność systematycznego zmniejszania importu zbóż i pasz oraz stopniowego równoważenia salda importu i eksportu produktów żywnościowych.

Rolnictwo nasze ma jeszcze wiele rezerw produkcyjnych, tkwiących np. w gospodarce ziemią i całym majątkiem produkcyjnym, a także w strukturze upraw i agrotechnice, w żywieniu zwierząt i wykorzystaniu pasz. W nadchodzących latach musimy po te rezerwy sięgać konsekwentnie i systematycznie w każdym sektorze rolnictwa i w każdym gospodarstwie rolnym. Uważam, że śmiały powinniśmy wdrażać i upowszechniać specjalizację gospodarstw.

Jest rzeczą zrozumiałą, że rozwój rolnictwa i produkcji rolnej wymaga dalszych nakładów inwestycyjnych i dostaw środków produkcji — maszyn, nawozów mineralnych, środków ochrony roślin, dodatków do pasz, a także materiałów budowlanych i opalu. Wymaga również odpowiedniego kształcenia kadry i doskonalenia zawodowego rolników. Dlatego niezbędny jest szybszy rozwój przemysłów zaopatrujących rolnictwo, stale doskonalenie szeroko rozumianej obsługi rolnictwa oraz szkolnictwa i oświaty rolniczej.

W nadchodzącej dekadzie będziemy nadal rozwijać przemysł spożywczy. Kierunki tego rozwoju muszą zapewniać wyższą efektywność nakładów, przyczynić się do lepszego zagospodarowania surowców rolnych. Powinniśmy w ciągu kilku lat usunąć niedobory tych artykułów żywnościowych, które możemy wytwarzać z własnych surowców.

Takie są węzlowe problemy rolnictwa i gospodarki żywnościowej, które znalazły wyraz w projekcie wytycznych na VIII Zjazd.

Jeśli idzie o dochody realne ludności, to sformułowane w tej dziedzinie zamierzenia przewidują dalszy wzrost poziomu życia wszystkich grup społecznych, w tym zwłaszcza najniżej uposażonych. Zaplanowany wzrost dochodów powinien znaleźć należyté zabezpieczenie w dostawach towarów i usług. Dbać będziemy o realizację zasad sprawiedliwości społecznej, przeciwdziałając przez wzmacnienie kontroli powstawaniu nieuzasadnionych dochodów."

Úspešné rokovania

— KRAJANIA DELEGÁTI!

Cílo Života, ktoré vám dnes odovzdávame do rúk, drahí čitateelia, je vo veľkej miere venované VI. zjazdu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Polsku, ktorý bude rokovať v Krakove v dňoch 1. a 2. decembra t.r. Delegáti, ktorí prídu na zjazd zo Zelova a Kučova, z 12 dediniek na Orave a 15 na Spiši, z Varšavy, Lublinu, Mikołowa, Husicu a Krakova, budú reprezentovať vyše tri tisíce členov KSČaS.

Sú medzi nimi činitelia najzaslúžilejší pre Spoločnosť, ktorí majú v životopisoch zapísané dejiny našej organizácie a najviac vedia o našej krajankej práci. Spolu s nimi sa zjazdových rokovania zúčastnia delegáti mladšieho pokolenia krajaniek a krajanov, ktorí už majú svoje výsledky v Spoločnosti, tešia sa dobrej mienke vo svojom prostredí a dôvere voličov.

Odovzdávame vám toto číslo, drahí delegáti, s najsrdiečnejším želaním úspešných rokovania pre spoločne dobro všetkých členov a celej našej krajankej organizácie!

Nájdete v tom textové materiály obsahujúce výpovede členov Spoločnosti o otázkach, ktorími žije KSČaS, správy z predzjazdových volebných schôdzí našich obvodov, mládežnícku problematiku, profily včerajších bojovníkov za slobodu, dnes spoločenských a kultúrnych činitielov, ako aj delegátov na VI. zjazd, priezviská naposledy zvolených delegátov, výbory miestnych skupín a obvodov, ako aj snímky, ktoré vám priipomenu predošlé zjazdy.

Vždy sme vela písali o otázkach spojených so životom a prácou našich krajanov, o pôsobnosti, dosahovaných výsledkoch, problémoch a potrebach našej organizácie. Snažili sme sa popularizovať najlepšie tradície našho krajankeho hnutia, odovzdávať skúsenosti a možnosti zdokonaľovania práce Spoločnosti, prispievať k stárvaniu socialistického vlastenectva a občianskeho postoja našich krajanov, inšpirovať a prehľovať spoluprácu medzi Spoločnosťou a Maticou slovenskou i Československým ústavom zahraničným na rôznych úsekoch, upevňovať priateľstvo medzi bratskými národmi Polska a Československa. Predmetom našej stálej starostlivosti sú naše kontakty s mládežou, jej spoluúčasť v pôsobnosti Spoločnosti a rozvoj vyučovania rodnych jazykov. Pri príležitosti VI. zjazdu, chceli by sme zvlášť zdôrazniť vedúcu úlohu miestnych skupín, nielen veľkých, ale aj malých. Sú totiž najdôležitejším organizačným ohnivom Spoločnosti, ktoré zoskupuje členov našej organizácie v práci pre úspešný rozvoj KSČaS a spoločensko-ekonomickú aktivizáciu vlastného prostredia.

Zjazd Spoločnosti je najvyšším orgánom našej organizácie. Budé podrobne hodnotiť celú pôsobnosť Spoločnosti za obdobie, ktoré uplynulo po V. zjazde, vytvýri nový program pôsobnosti na ďalšie medzizjazdové obdobie, zvolí najvyššie orgány Spoločnosti — Ústredný výbor a Hlavnú revíznu komisiu. Teda zjazd má splniť pre našu organizáciu veľmi dôležité a rozhodujúce funkcie.

Spoločnosť prichádza na svoj VI. zjazd so značnými úspechmi, ktoré tvoria výsledky dosiahnuté všetkými miestnymi skupinami a obvodmi, tvorivá práca veľkého počtu členov a činitielov v rôznych funkciách, iniciatíva a práca výborov všetkých organizačných zložiek KSČaS.

Prednedávnom, 21. októbra t.r., rokovalo v Novom Targu spoločne zasadnutie pléna Ústredného výboru, redakčnej rady a dopisovateľov Života, ako aj širokého aktív KSČaS. Na tomto zasadnutí plénu schválilo uznesenie o zvolení zjazdu, programový referát Spoločnosti na zjazd a určilo zjazdovú komisiu. Na porade zároveň ocenili priebeh výročnej volebnej kampane v miestnych skupinách a obvodoch. Toto hodnotenie bolo kladné. Plén konštatovalo, že v medzizjazdovom období Spoločnosť značne zakrtilovala svoju prácu v rôznych oblastiach činnosti vyvájanej podľa stanov a ešte hlbšie tkvie v súčasných problémoch krajin. Prehľbila sa jednota pôsobnosti členov na poli kultúrnoosvetovej práce Spoločnosti a v činnosti pre rozvoj oblastí obývaných českou a slovenskou národnosťou menšinou. Upevnilo sa postavenie KSČaS ako zložky Frontu národnej jednoty, ako spolurealizátora programu budovania vyspejšej socialistickej spoločnosti, ktorý načrtla naša strana. Stúpla autorita a úloha obvodov a miestnych skupín.

Nech delegátov počas zjazdových rokovania sprevádzta tvorivá refleksia nad využitím terajších skúseností a doterajších výsledkov Spoločnosti pre rozvinutie a upevnenie pôsobnosti našej organizácie v budúcom volebnom období. Aj my, v Živote, počítame, že výsledky zjazdových rokovania prispejú k načrtnutiu nových úloh pre tlačový orgán Spoločnosti, redakčný kolektív mesačníka Života.

Počítame predovšetkým s tým, že delegáti, ktorí prišli na zjazd, budú inšpirovať — popri doteraz existujúcich — nové formy pôsobnosti v organizačnej práci miestnych skupín a obvodov. Miomoriadne dôležité sa stanú všetky návrhy a priponenky, ktoré sa budú týkať oživenia kultúrneho života, aby sa naše klubovne zaplnili deťmi, mládežou a dospelými členmi našej Spoločnosti, a príťahovali priaznivcov Spoločnosti. Práca v klubovnach je popri škole mestom kultúrovania rodného jazyka, rozvoja nášho čítanstva, propagovania čítania kníh od slovenských, českých, ale i polských spisovateľov. Zomknutie nášho aktív, nové formy práce miestnych skupín a klubovní, tvorivú činnosť tohto aktív sa bude popularizovať na stránkach nášho časopisu, ktorého úlohou je dochádzať k všetkým našim krajanom a priaznivcom, popularizovať naše výsledky, oboznámovali s tým, čo je nové v našej organizácii, s tým, čo bude tvoriť nové hodnoty.

Redakčný kolektív vášho časopisu vám želá, drahí čitatelia, delegáti na zjazd, členovia Spoločnosti, plodné rokovania a výťecie úloh, ktorých realizácia prispeje k aktivizácii spoločenského a kultúrneho života Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Polsku.

ADAM CHALUPEC

Predsedníctvo pléna ÚV KSČas a porady Života

21. októbra t.r. v Nowom Targu ko-
nalo sa spoločne zasadanie pléna ÚV
KSČas a porada dopisovateľov Života
a aktívnu našej Spoločnosti za účasti 75
krajanov. Rokovaní sa zúčastnili: pred-
staviteľ Administratívneho oddelenia
ÚV PZRS s. dr. Kazimierz Mamak, ná-
čelník Spoločensko-administratívneho
odboru ministerstva vnútra s. mgr. Sta-
nisław Jermak, zástupca vedúceho Ad-
ministratívneho oddelenia VV PZRS v
Nowom Sączi s. Zdzisław Gardleja a

riadič Oddelenia vnútra Vojvodského
úradu v Nowom Sączi s. Józef Niemiec.

Zasadanie otvoril kr. Augustín An-
drašák. Rokovania viedli kr. Ján Molitoris a kr. Adam Chalupec. Správu
Ústredného výboru o činnosti Spoloč-
nosti v medzizjazdovom období pred-
nesol kr. Ján Šternog.

Plénum schválilo uznesenie o zvolaní
VI. zjazdu KSČas v Krakove a určilo
zjazdovú komisiu (text týchto uznesení
uvádzame nižšie). Zároveň prijalo rad

Pohľad na zasadaciu sieň. Pri prejave kr. František Bednářík

opatrení týkajúcich sa organizačnej a
kultúrno-osvetovej pôsobnosti KSČas v
najbližšom období.

Počas obširnej diskusie, ktorej sa
zúčastnilo 19 krajanov, svoju pozornosť
venovali rastu pracovnej, kultúrnej i
spoločenskej aktivity členov Spoločnosti,
ktorá vyvrcholila najmä v teraj-
šom predzjazdovom období.

Účastníci zasadania vysoko zhodnotili
časopis Život a zdôraznili jeho význa-
mnú úlohu v celokrajanskom kui-

túncnom a organizačnom dianí. Zároveň
vyjadrili uznanie redakcie za aktívnu
tvorivú spoluúčasť na všetkých výsled-
koch dosiahnutých našou Spoločnosťou.

Po skončení porady vystúpil s kul-
túrnym programom folklórny súbor z
Nedeca v sprievode novobelskej kape-
ly, známa kapela Vengrínovcov so so-
listkami z Pravarovky a dievčenské
kvarteto z Malej Lipnice. Vystúpenia sa
krajanom páčili a získali si zaslúženy
potlesk.

UZNESENIE PLÉNA ÚV KSČas

Plénum ÚV KSČas vychádzajúc zo správy
o pôsobnosti v uplynulom období a z obšírnej
diskusie na dnešnom zasadaní konštatuje:

V uplynulom volebnom období naša Spoločnosť dosiahla značné pracovné úspechy.
Konsolidovala svoje rady a zvýšila aktivitu v krajanskej kultúrnej a organizačnej činnosti.
Zároveň stúpla spoločenská a hospodárska aktivita našich členov, ktorá sa zvlášť prejavila v realizácii spoločenských verejno-prospešných prác, v angažovanom plnení úloh pre rozvoj svojho prostredia, v prospech celej krajiny obsiahnutých v spoločnom programe Frontu národnej jednoty, ktorý vytýčila Poľská zjednotená robotnícka strana.

Plénum vyjadruje srdečnú vdaku našej strane a orgánom ľudovej moci, zvlášť ministerstvu vnútra, za ich doterajšiu starostlivosť, pochopenie a pomoc, ktorá umožňuje našu úspešnú pôsobnosť.

Zanedlho nás čaká významná udalosť v živote celého národa — VIII. zjazd PZRS. Chceme zdôrazniť, že tak ako doteraz členovia KSČas zvýšeným úsilím, konkrétnie podporia program PZRS a Frontu národnej jednoty.

Končí sa volebné obdobie našej Spoločnosti — pred nami VI. celokrajanský zjazd. Plénum sa rozhodlo zvolať zjazd v dňoch 1. a 2. decembra t.r. Zároveň schvaľuje predloženú správu Ústredného výboru o činnosti

v uplynulom období ako zjazdový dokument, ktorý treba rozšíriť a doplniť o návrhy z dnešnej porady a diskusie, ako aj o návrhy z posledných volebných schôdzí.

ZJAZDOVÁ KOMISIA

V súvislosti s prípravou VI. zjazdu KSČas plénum schvaľuje zjazdovú komisiu v tomto zložení: Augustín Andrašák, Adam Chalupec, Bronislav Knapčík, Eugen Kott, František Kovalčík, Ján Kovalík, František Kurnát, Anna Mačičáková, Ján Molitoris, Ján Novák, Ján Šternog.

LENINGRAD

Velká říjnová socialistická revoluce podstatne ovlivnila rozvoj celého lidstva. Byla největší událostí XIX. století. Jej kolébkou byl Leningrad, v němž před 62 lety dělový výstrel z Aurory oznamil světu začátek nové dějin epochy. Uveřejňujeme dojmy novináře z tohoto slavného města.

To mesto je staré sotva 275 let a presto se nám na toulkách jeho ulicemi vybavuje tolik vzpomínek, reflexí, tolik myšlenkových spojitosť. Nádherné architektonické památky, palace a katedrály se slížejí v Něvě a četných průplavech a návštěvníkům Leningradu je může neprímo obdivovat z nábřežních bulvárů. Obrazy mihotající ve vodních hlubinách ho uvádějí do mámivého světa, do zadumání nad koncepcí budování síly velkého ruského impéria, vypracované carem Petrem I., jejímž výsledkem byl vznik tohoto nového hlavního města. Puškin o něm říkal, že je „ozdobou a krásou severu“.

Tento překrásný klenot vyrostl na bahnitém pobřeží Baltu z téžké práce tisiců, milionů ruských mužíků, kteří zpěvnovali půdu, kopali průplavy a prováděli vodohospodářskou melioraci.

A teprve pak vyrostly paláce a v nich dvorní přepych, nastal život velkoměstský, rafinovaný a bohatý, ži-

vot města zvěčněného v románech Tolstého a opěvaného v Puškinových básních...

Zde se Puškin zamiloval do své krásné, zrádné Natálie, zde z ruky do ruky kroužily jeho kousavé verše vysmívající cíarský pořádek a zde nakonec byl smrtelně raněn v souboji s milencem Natálie, francouzským emigrantem D'Anthèssem. Jak si tedy nepřipomeneout Eugena Oněgina a Píkovou dámou při prohlídce Zimního paláce, při pohledu na špici Admirality a procházce po Palácovém náměstí?

Stále tatáž barokní architektura a stále překotnější běh nových myšlenek. Památný útok na Zimní palác a dělové výstřely z Aurory, které zahájily novou epochu dějin lidstva. Po obou stranách u vchodu do paláce Smolny jsou upevněny bronzové desky s nápisem:

Zde, v paláci Smolny, ve dnech Velké říjnové socialistické revoluce, v roce 1917 sídlil štáb ozbrojeného povstání dělníků, vojáků a námořníků. Odtud Vladimír Lenin přímo řídil ozbrojené povstání

V paláci Smolny 25. — 26. října (7. — 8. listopadu) roku 1917 zasedal historický Vseruský sjezd sovětu, ktorý zvolil sovětskou vládu prvého státu s diktaturou proletariátu na světě, v čele V.I. Leninem. Smolny byl od okamžiku nastolení diktatury proletariátu do března roku 1918 sídlem štábů revoluce, z něhož Lenin řídil první proletářský stát na světě.

V letech sovětské vlády se Leningrad rozvíjel a měnil. Až přišla válka s hitlerovským Německem. Celý svět vši obraně města ze všech stran obklíčeného německými vojsky, která trvala 900 dní. Jeho zásobování bylo v létě možné jen ze vzduchu a v zimě po ledu, po křehké a nepřítelem neuštále bombardované „cestě života“. Hlad byl tehdy hroznější než dělové koule. Po jedné z nich jsem našel stopy v kamenném zábradlí mostu. Vedle byla upevněna destička se slovy:

To je stopa po jedné z 148 478 dělových kouli, vystřelených fašisty na Leningrad v letech 1941—1944.

Leningrad, to není jen minulost, ale také současnost a budoucnost. Současnost pojmenovává pečlivá restaurace starého, historického jádra města se slavným Něvským prospektem a také 600 000 nových bytů, postavených v posledním desetiletí.

A budoucnost? Do roku 1990 bude bydlet 70 procent obyvatel Leningradu v nových čtvrtích. Staví se nové stanice metra a razí tunely. Aby se mohl stále větší dopravní ruch odklonit z památnější části města, budou v příštích letech postaveny dvě polokruhové dálnice kolem historického středu a tři paprskovité výpadové tepny.

Leningrad byl a zůstane „ozdobou a krásou severu“, městem, ve kterém se přes mimořádně bouřlivé dějinné události zachovala davná krása a skví se v moderní metropoli, jejíž rozvoj je splním leninské vize a ideje.

ROMAN WYSOCKI

Pomník Lenina před palácem Smolny

LUDVÍK SVOBODA

Dne 20.9.1979 zesnul po dlouhé, těžké nemoci zasloužilý stranický a státní činitel, člen ústředního výboru KSC Č armádní generál Ludvík Svoboda.

Ludvík Svoboda svůj plodný život zasvětil československému lidu, socialismu, míru a pokroku. Československé socialistické vlasti, jíž byl bezmezně oddán, dal všechny své sily, celé své srdce. Významně se zasloužil o osvobození Československa, o vytvoření Československé lidové armády, o výstavbu socialismu, zastával funkci ministra národní obrany,

člena předsednictva ÚV KSC Č a prezidenta Československé socialistické republiky.

V paměti polského národa zůstane Ludvík Svoboda navždy jako vyzkoušený přítel Polska. Jako symbol polsko-československého bratrství ve zbrani ve společných bojích s hitlerovskými uchvatiteli.

Přečtěte si úryvek z jeho proslulé knihy *Z Buzuluku do Prahy*.

Před námi hranice ČSR

Rozpoutaly se boje o Zydronawou a Barwinek, o výšiny a lesy kolem této posledních polských vesniček před československým územím. Brigády, prapory, roty, ale i menší jednotky v sile čet, družstev a osádek vedou ve všech prostorech před prahem své domoviny urputný zápas. Nejen s nepřitelem, ale i s nepřízní počasí. Stály děti mění celý kraj v bezedné bahno. Do předních linii se auta po nesjízdných cestách dostat nemohou. Kola zabredají, proklouzí, lidem se nedostává sil uvízly stroj vyprostit. A tak nezbývá nic jiného, než se pod neustálým postřelem a v ohni výbuchů granátů a min plížit se střílením nebo s výšnicí na zádech do předního pece k tému, kteří na teplé sousto čekají stejně dychtivě jako na přísnunice.

V noci z 29. na 30. září zaujaly jednotky sboru východště k útoku. Roky 2. praporu 1. brigády se soustřídily oboustranně u zyndronawského kostela. V předešlých bojích právě tento prapor utrpěl dost značné ztráty. Teď už je však Záhorův 2. prapor téměř v plné bojové síle: Pěší roty mají opět kolem osmdesáti mužů, doplněna byla rovněž kulometná, minometná i samopalná rota. K praporu se vrátilo na třicet podporučíků, kteří prošli krátkodobým sovětským učilištěm. Vítaná posila. Rotám, a hlavně četám znova velí důstojníci. Dokonce celé jedno družstvo má velitel praporu v záloze.

Až do rána musí bojovníci Záhorova praporu čekat. A s nimi i příslušníci ostatních praporů. Celý sbor. Teprve s rámem začne útok. Útok tak dlouho toužebně očekávaný — útok na hranice.

To čekání je nepříjemné a protivné. V okopoch je voda, každý je promočen na kůži a unaven z těch předchozích útoků, zteči, odrážení protizeče, ústupu a přesunu. Většina už tomuto tvrdému válečnému životu přivykla. Musela. V nastávajících bojích to nebude jiné. V Karpathach nastalo pravé podzimní počasí. Chvílemi mrholí, mrholení co chvíli přechází v hustý dešť. Jako v noci z 29. na 30. září 1944.

Ráno 30. září byly sychravé Karpaty ponořeny do husté mlhy. Krátce po osmé hodině spustili přípravnou palbu před útokem naši dělostřelci a minometníci. Po čtyřicet minut ničí nepřátelské odpory.

Nepřítel vytušil nebezpečí. Proto ještě za dopadu našich granátů a min spustil ze svých děl a minometů protipřípravu. Naše pěchota přesto vyrazila. Nepřítel běsní. Postup je pomalý, těžko to jde vpřed.

Steinerové roty z 2. praporu se přes zářivý odpor podařilo vniknout do předních nepřátelských zákopů. Strhla se tam krátká bitka. Kdo z obránců nezvedl včas ruce, nepřestal střílet a neodhodil zbraň, s tím neměli vojáci Arnošta Steinera sítování.

Jestě mnoha životy a krví budeme muset zaplatit, než vstoupíme na rodinou půdu. Dobře to ví i Steinerova rota. A snad nejvíce si to uvědomuje právě ve chvíli, kdy se dene do svahu bezejmenné výšiny. Palba z vrchu houstne. Bez přestávky střekají nepřátelské kulometry a samopaly. Co chvíli někdo v postupujících rojnicích vykřikne, zasténá a zhroutí se. Nepřítel zasíluje palbu z šestihlavňových minometů. Hotové peklo. Kousek vlevo od velitele, odkud na vrchol páli dlouhá dívky nás maxim, vybuchl granát. Za se to pro poručíka Steinera dobré

skončilo. Jen hroudy hlín a kamení dopadly na jeho tělo. Kulomet, který ještě před malou chvílinkou chrlil na vrchol dlouhá dívky, zmlkl. Leží zasypan a z mazlavé hlín vyčnívají jen kolečka. Opadál, roztrhána granátem, leží obsluha.

Je nutno v tom dešti střílet a výběžích granátů a min obezřetně postupovat a dobré využívat terénu. Ne minuta, snad každá vteřina si žádá nové oběti. V řadách útočníku i v řadách obránců, nepřítel. Rota „nezranitelného“ poručíka se dobře bije. Vzdálenost k vrcholu se minutu od minutky zkraje. Jen aby teď, kdy mají vršek takřka na dosah ruky, kdy je odporní fašistů nejzábělejší, jen aby právě teď nezakolísal...

Velitel roty pochopil, že v tomto pekle, kdy se nepřátelské samopaly a kulometry zalykají prudkostí střelby, dosáhne úspěchu jen tenkrát, když první vyrazí a strhne své unavené lidi do rozhodné zteče.

„Na bodák! Vpřed!“ Malá, jako rtuť hbitá postava poručíka Arnošta Steinera se vzprímila. Už jen polovina z roty slyší svého velitele. Ale ti, co mohou, všichni, které až dosud nepřátelské střely minuly anebo je jen lehce zranily, ti všichni následují svého velitele. Palbou si klestí cestu na vrchol. Některí vstřík jisté smrti. Ale jdou, nohy jim podklesávají, s každým metrem jim ubývá sil, ale přibývá nehnívání k hitlerovcům, únavou klopýtají, rychle se zvedají a svými zbraněmi rozsevájí v řadách nepřátel smrt. Odkudsi prudce zaštíkají kulomet. Lidé se vrhli k zemi. Někdo se rozpřáhl, máchl rukou. Zasáhne? Výbuch. Kulomet mlčí. Rojnice přitisknuté k zemi se nezvedají. Zase je zdvižená hlas jejich velitele. „Za mnou! Vpřed!“ Znovu se Steinerovi vojáci vrhají do nepřátelské palby. Ještě dvě tři vteřiny. Už jsou v zákopecích. Fašisté se nechťejí vzdát. Dochází k zářivému boji muže proti muži. V tom jsou Steinerovi bojovníci mistři. Dovedou se biti. Tvrz, nelitostný souboj. Naší zvítězili!

Před poledním změnila výšina majitele. Desítky fašistů zůstaly na kótě, ale dost jich ještě v poslední chvíli uprchlo. Jinak by je naši do posledního pobili.

(...) Situace obránců bezejmenné výšiny nebyla záviděná. Rota neměla spojení s praporem. Telefonní linky rozsekaly nepřátelské granáty, radio stanici rovněž vyrádily z provozu. Dva vojáci vyslaní velitelem roty na štáb praporu se daleko nedostali. Jeden leží nedaleko s prostřelenou hlavou. Druhého potkal týž osud. Nepřijde-li posila, dlohu to rota nevydrží.

Vitr donesl k zákopům obránců ozvěnu palby. Je vyhráno! Z pravého křídla se k nim probila Bilejova rota. Přišla v pravý čas. Bilejovi samopalníci dotáhli střelivo a proviant. I spojení už je obnoveno. Telefonisté opravili linky, na kótě jsou i radisté.

(...) Nepřítel běsní. Vrhá se znova do protiútoku. Oplácíme. Dobře se dívejte, dobře pozorujte pane ministra Němče, i vy, pane poslance Hácho, ano, i vy, pane generále Hasale! Diváte se? Dobrá. Vidíte, co nás stojí každý metr karpatské půdy! Teď snad lépe pochopíte, kolik se musí prolít nenahraditelné krve našich a sovětských vojáků. Kdyby nám bylo

v osmatřicátém dovoleno republiku bránit, nás lid by se bil stejně statečně.

Výerpanost je nesmírná. Každému je vidět na očích. Vojáci vydávají ze sebe nevyspalost, připraveni vyslechnout, s čím za nimi četař přichází. Dnes v noční vysílá každý prapor průzkum. „Mám vybrat družstvo, které půjde zajistit vstup do republiky. Kdo se hlásí dobrovolně?“

Desátník Týrek. Nedávno dostal ze Zdolbunova zprávu, že matka i se jeho jedenáctiletou dcerou zahynuly při fašistickém náletu. Už tedy nemá doma nikoho. Půjde je pomstít. Další ruce se zvedly: četař Nebeljak, desátník Počil, vojáni Kučeravý, Hejda, Houbel, Nemrich, Mazur.

„Tak dost, dost, chlapci,“ mávl rukou Chmelík, „na další se už nedostane — až příště.“ Skupina dobrovolníků pod vedením četaře Nebeljaka vyrazila 6. října ve dvě hodiny v noci prozkoumat terén směrem k státní hranici. Byla úplná tma a sychravo.

K hranicnímu kamenu na Dukelském průsmyku to byly necele dva kilometry. Dva kilometry ve tmě, v neznámém terénu, kde mohou být položeny stovky min a spousta různých nástrah, kde se všude může skrývat nepřítel.

Opatrně se plížili. Cestou narazili na několik fašistických bunkrů. Byly už naštěstí prázdné, opuštěné.

Najednou dostali boční palbu. Palbu neopětují, zůstávají bez hlesu na místě přitisknuti do karpatského bahna. Fašistický samopalník bez ustání pálí. Nikoho sice nezranil, ale odnesla to státní vlajka, kterou nesli s sebou. Je úplně roztržilá a její žerdě je zpřelámaná.

Pomalu se rozednívá. V kalné mlze spatřují průzkumníci vpravo od sebe asfaltovou silnici. U vozovky je červenomodrobílý sloup. Tam začíná domov. Všechn se zmcnou radost. Desátník Týrek v Československu ještě nikdy nebyl. Tam žili jeho předkové. Narodil se a vyrůstal na Volyni. Průzkumníci pozorně prohlížejí terén. To by tak scházelo — šlápnout na minu. Teď když mají rodnou zem na dosah ruky. Jako lišky se proplétají mezi nebezpečnými hrbolky. Vyhýbají se minám, které hitlerovci teprve v noci položili podél asfaltu na hranicích: na mísce, kde je zahrabali, se ještě nestala usadit rosa. Je to celé minové pole. Opatrně se jím proplížili a stávají se na východním území ČSR. Potom posílají spojku, aby oznamila četaři Chmelíkovi a velitel roty Bilejovi, že průzkumné družstvo dosáhlo v šest hodin ráno československé hranice. A teď už postupují terénem Československé republiky.

O něco později dorazily na hranice další průzkumy.

Radostný, tak dlouho očekávaný den nadešel. Do útoku vyrazily jednotky 1. čs. sboru, zničily nepřátelské odpory ponechané k obraně Dukelského průsmyku, kolem osmé ráno překročily československé státní hranice a pokračovaly v pronásledování nepřítel. V dolehlých hodinách byla osvobozena první slovenská osada Vyšný Komárnik a krátce před poledнем Nižný Komárnik.

Brána do Československa byla otevřena. Dukelským průsmykem přinášela sovětská vojska a s nimi násarmádní sbor svobodu československému lidu. Bylo to památného dne 6. října 1944.

V minulom čísle sme sa dozvedeli, že Urban Habdža spadol z rebríka a zabil sa. Siroty, Magdalénku a Adamko ostali sami. Marek, ktorý už skončil vojenčínu a vrátil sa domov, začal hľadať prácu, žiadal bezvýsledne. Nakoniec sa na siroty zvalilo ešte jedno nešťastie: Roľnícka banka, v ktorej bol Urban zadžený po likvidácii družstevného spolku, vystavila na dražbu habdžovský domček aj s vinohradmi. Dom a vinohrad vo Vlčích kútoch kúpil Silvester Bolebruch, ktorému sa sumu, ktorá staciela na krytie dlžoby, Mladí Habdžovci však museli opustiť rodinný domček a nastanovali sa k starostovi Babinskému. Rozhorčený Marek zanevrel na Lucku Bolebruchovú a rozišiel sa s ňou. Zanedlho dostał aj prácu ako adjunkt na statku Matúša Hrajnolu Tulipán...

Zo starostovho domu, ktorý sedí na rozhrani Konských sediel a Starej hory, na pyšnej Jelenie brehy vobýve nevidieť. Homôlkovitá Barania hlava čo deň privádza Marka Habdžu na pokojnejšie myšlienky. Nebyť jej, bol by sa v prvých chvíľach na novom bydle naskutku roztrohol od jedu. Ale takto, keď sa mu po tri týždne týčila pred očami ona, milosrdná kopa žltej hliny, prerastenej žilami fialového štrku, srdce mu odtrhulo za stratenými Vlčimi kútmi natolko, že si mladík tu a tam nájde aj vďačnejší pohľad na Aničku Babinskú, ktorá — odkedy Habdžove siroty pozívajú pohostinstvo u jej otca — inak sa nebo nedívá — len pekne.

Marek, keď sa raz vráti z Hošták, nájde u Babinských balíček. Povedia mu, že ho priniesol Nehreš. Rozviaže červenú šnúrku, odstráni vrchný biele a spodný ružový papier a musí si sadnúť a chvíľu si oddýchnuť: je to obraz, z ktorého sa na neho dívá... on sám!. Z papierov vypadne list. Zohne sa poň a vstane. „Tento obraz patrí Aničke Babinskej. Rátej jej ho odovzlia. L.B.“ Markovi prichodí znova si sadnúť. Podívá sa na Aničku a málo chýba, aby príkaz nevyplnil. Našťastie vojde starosta. Marek schumle list a vhodi ho do sporáka. Keď zhori, pochává sa, že skoro ráno nastúpi miesto adjunkta na velkostatku Matúša Hrajnolu v Dolných Šenkoch, ktorý sa menuje Tulipán.

Po týždni, ktorý Markovi ako-tak počasí, aby pochopil, čo všetko od neho Tulipán žiada za sedemsto korún mesačnej pláce, spomenie si na Lucku a vytiahne z kufru jej červeno-žltý turček ručník a prestrie ho na stolík pod oblokom, na ktorom chýzá postavi pohár s červenými kvetinami vždy, keď má veľmi usmiatu náladu. Svoj obraz si adjunkt zavesí na stenu, priam nad stolíkom s červeno-žltým ručníkom, aby nezabudol, prečo ho bolí srdee. Rozhodne by sa mu lepšie žilo na Tulipáne, keď ho nemal v prísiach také veľké. Čím väčším sa velkostatok poddáva jeho vôle, schválenej vždy vo pred statkárskej manželským párom — dakedy i na niekoľko dní vopred, lebo budúci senátor často nebýva doma — tým viac sa ono, nepodarená, hľási k slovu. Nedbá, že adjunkt o štvrtnej ráno vstáva, prvý na Tulipáne, a o jedenastej líha, ostatný na Tulipáne. Preň nevládze sa správa podľa dobrých rát „milostivej panej“, že práve naopak — babre sa s darebákm, kamaráti sa s ľuďmi a večer mu ani na um nepríde — pomodliť sa.

Ostatne — Tulipán prijal ho za adjunkta nie na modlitbu, ale na robotu. A tej je na ňom vyše práva... A adjunktova povinnosť, keď obsluží kravy a vyprávi do roboty kone a voly, je stáť pri ľuďoch aby robili. Ponúkať a potíkať ich do roboty, durátať na nich, zaserat na nich, zasečať spredu a hrešiť zozadu na ich robotu. Toto drábske remeslo je pre mladého adjunkta, ktorý sa od verejnej dražby čoraz viac zaoberá hvezdástrom, hotovým mučením. Nevie stáť pri ľuďoch, ako je on sám, ako pandur pri trestancoch. Pokladá to za zvyšok poddanstva, čo sa na Tulipáne zachovalo od roku štyridsiateho osmeho. Vidí sice, že by sa motyčky mohli aj rýchlejšie hýbať, len ruky, čo ich držia, majú málo vôle do pohybu. Sú stuhnuté v záviboch a stavcoch. Málo oleja priteká im na miesta, kde sa hýbu: chlapovi sedem, žene šest, dievča päť. Nie litrov, lebo olej je dráhý — na Tulipáne sa ráta v korunách! Od šiestej do šiestej, s hodinovým obedom a polhodinovými olorantmi a nešpormi je za deň desať hodín a od pondelka do soboty šestdesiat. V korunach je to počet lachký: 42 chlap, 36 žena, 30 dievča!. Nie, sem nepatrí ad-

František Hečko

ČERVENÉ VÍNO

(úryvok 16)

HOSPODÁRSKY ADJUNKT

junkt so srdcom. Aspoň pri repe by mu malo vypadnúť. Lež ono sa mu pri nej ešte viac rozdúva...

Štrajk sa začal práve v najhoršom: týždenie treba ešte okopávať polovicu repy, a pretrhávať všetku kukuricu. Začal sa zrazu, nikym neohlásený, no zorganizovaný tak, že si tovarichári, ktorí prišli na polia s motyčkami, poodchádzali domov. Začal sa nielen na Tulipáne, ale zarovno na všetkých velkostatkoch v Slivnickom okrese.

Ráno o štvrtej, keď vyjde adjunkt z kancelárie, namiesto ôsmich ludí s prázdnymi vrecami v rukách čaká ho na dvore len Virág-koniar.

— Štrajkujeme — pozdraví úradníka so širokým úsmievom v chlpatej tvári, — čo poviete na to, pán adjunkt?

— Nič, usmeje sa výkonná moc na Tulipáne, — tušil som, že ma jedno ráno takto privítate.

— Čo by ste teda robili, buda nami, birešmi a švajcármi, vy? — opýta sa koniar skúmavo. — Sme naozaj veľmi zvedaví na vašu mienku.

— Čo by som robil? — vyslabikuje adjunkt, — štrajkoval by som!

Virág-koniar pohýbe očami: — To sme chceli vedieť, pán úradník. Vidím, že ste náš človek...

— To vám nepomôže, že som vás... Ja totiž sám často neviem, či vlastne som. Možno budeť krútiť nosmi nad mojím správaním. Budete ma preklínať a nadávať mi do panských psov, ale... ak vám smliem radíť... buďte múdri a štrajkujte rozumne.

— Vieme, že vy štrajkovať nemôžete, lebo ste úradník, len my, bireši... telesne pracujúci, — výčita adjunktovi koniar, akoby banoval, že s ním vobec trati čas, ale predsa sa ho opýta: — A ako to máme... byť múdri a štrajkovať rozumne?

— Tak, že budete sice kŕmiť a napájať, ale nebudeť zapriahat, d'ateliny vozit, kukuricu oborávať, panstvo na koči vozit, ani kravy dojíť, ani s mliekom chodiť. Len kŕmiť a napájať, rozmazumiť?

— Virágovi iskria oči. — A s hnojom čo? Kydat, či nie?

— Môžete na naň vy... bude ho väčšia kopa!. Ale ja by som rád vedieť,

aké máte požiadavky, čo chcete dosiahnuť od pánov na Tulipáne?

— Štrajkujeme zo solidarity s tovarichárm, aby dostali na deň o dve koruny viac tovarichu, — prezradí Virág.

— To je málo. Štrajkujete aj preto, aby ste tu nežili ako červy. Žiadajte lepšie byty pre rodinu, izbu s kuchynou, kde by pri sporáku vládla len jedna gazdiná. Žiadajte o pol honu väčší deputát a právo chovať si na miesto jednej prasnice alebo dvoch svín prasnicu a svinu alebo tri svine. Žiadajte, čo chcete, a radšej viac ako menej, aby páni na Tulipáne mali radosť, keď niečo z toho aj spustíte... ale kŕmite a napájajte! So mnou môžete po ľudskej porozprávať len... v noci.

— O šiestej adjunkt zobudu Matúša Hrajnolu a oznámi mu najnovšiu správu:

— Pán senátor, nehnevajte sa, mušim vám oznámiť, že aj naši bireši a švajcári štrajkujú.

— Čo teraz robí, pán adjunkt? Prídem k vám o chvíľu do kancelárie, — povie, nečakajúc odpoveď, — poradíme sa.

— Áno, — súhlasí mladík, — ale treba dojíť, lebo kravám sa zapália vemaná. Bireši sice kŕmia a napájajú, ale nič viac. Musíme podojiť my...

— Kto my? — strasie sa Hrajnola.

— No ja, vy, milostivá pani, chýzna, slúžka. Mlieko sa musí usporiadat. Dva-tri razy ho zanedbať, máme po výdojnom hospodárstve. Už aj tak dve hodiny ušli. Dajte, prosím, rozkaz. Ukažem švajcárom, že aj my vieme dojíť. Potom sa uvidí. Len sa neprenáhlim.

— Budúci senátor strany d'atelínového štvorlistku sa usmeje, potlápká adjunktu po pleci a povie oslobozujúco:

— Ideme!

— O štvrté hodiny je v kravine celá senátorova domácnosť. Švajcári ležia v sečkární a rehocú sa. Z tej duše doprajú milostivej panej a najmä povýšenej chýznej radosť z práce. Kravy sú zamosúrené, zalajnené, trus im pod nohami čvachce ako hliná dolnoščianskych Cigánov, keď mesiačne blato na tehu. Vemená kráv nedajbože umyť. Slúžka a senátor sú najhrdinskejší, tých nemusí adjunkt veľa poučať. Horšie je to s chýzou a milostivou panou: nevládzu sa naučiť poriadne umyť vemenou: cecky ako-tak ešte očistia, ale

oriadit celé vemä je práca nad ich sily. Je istý, že dám sa z týždeň mlieka nedotknú, keď na vlastné oči vidia, z akých nečistých tvorov vychodí. Švajcári už večer neodkýdali lajná.

— Nebojme sa, pôjde to, — povzbudzuje ženy senátor a sám si sadne pod kravu prvý a za ním ostatní: slúžka, adjunkt, chýzna, napokom milostivá pani. Senátor má ručiská ako medvedie laby, krava, pod ktorou sedí, vie, že je v pevných klepetách, len prestupuje. Aj slúžka sa vyzná v remesle. Ale chýzna iba myká kravskými strukmi, že i nemému tvorovi, pod ktorým sedí, je to vela: kopne ju a vyvalí do lajna. Vyvráti ani pavián a štvornožky sa vyvlečie na chodbu, mokrá na zadku. Vyhlási s plačom, že dojíť nebude. Adjunkt ju pošle k odstredivke. Milostivá pani by dojíť vedela, keby sa jej nehnusilo zapriet si hlavu do kravského brucha. Ale to spravi nemôže: na iné voňavky je zvyknutá. Drží hlavu čo najďalej od tela nemotorného zvera, ktorý sa ustavíne ohára chvostom a nepremýšľajúc šibne ju takým zahnojeným cez tvár. Panička zvýskne, vyskočí, hrotok s mliekom sa prevráti, a majitel Tulipána oboma rukami si chytí zasiahnuté oko a bedáka. To by nahnevalo aj mŕtveho, nielen životom prekypujúceho Matúša Hrajnolu, ktorý má svoju ženu rád.

— Ilonka, prosím ťa pekne, chod domov, to nie je robota pre teba! — vstane a preskúma ženino oko, ktoré jediné je čisté v zalajnejnej tvári.

— Po dojení prejde sa statkar po maštaliach a všade nájde ten istý kvas čo v kravine.

— Zavolať mi biresov do kancelárie, — rozkáže adjunktovi.

— Prídu, zložia čiapky a hľadia do zeme. Adjunkt, ktorý vojde za chlapmi, musí hlavnejších uštupnúť na rukách, aby sa osmelili. Ešte nikdy neboli takto pospolu v kancelárii pred očami svojho zamestnávateľa, ktorého oči priomínajú pohľad jastraba.

— Pán adjunkt mi oznámil vaše požiadavky, „páni“ — cedí cez zuby a nepriatelsky, zapichnutý do chlpatej tváre Virág-koniara, v ktorom tuší vodec štrajku na Tulipáne, — ale sú to požiadavky, ktoré splniť nemôžem.

— Nežiadame, pán senátor, nijake extra veci, — odpovie Virág, — len by sme chceli trocha žiť ako ľudia. Tie naše byty sú...

— Hrojnoha zmäkne. Skloní hlavu a premýšla. Medzitým adjunkt povzbudí biresov úsmevom.

— Aby ste nepovedali, že som človek bez srdca, s bytmi spravím poriadok. Dve rodiny, čo majú viac detí, môžu dočasne bývať v byte po správecovi. Sú tam tri izby s kuchyňou: do jednej izby kúpim sporák. A ostatné sa už pomestia, kým postavím niečo lepšie. Uznať mi, všetko naraz nemôžem...

— Ďakujeme pekne, pán senátor, — poteší sa Galgócy-švajcár s Durgalom-sviniarom: obaja majú po päť detí.

— Ostatne požiadavky, týkajúce sa bireských svín, hydin a pozemkového deputátu, po dlhom natahovaní tiež sa pedari senátorovi sprátať zo stola pomerne lacno. Ochotný je zvýšiť aj tovarich, ak s tým bude súhlasit zdrženie statkárov a nájomcov. Ale biresom už nejde o tovarichy. Škeria sa i nad tým, čo dostali, a slabia podaním ruky že ráno začnú kydať, oborávať, zvázať, dojíť.

— Už sa stmieva, keď vojde do kancelárie listár z dolnoščianskej pošty a odovzdá adjunktovi telegram zo Západného Mesta. Marek ho prečíta, hoď ho na stôl, ba i odpluje si smerom naď od radosti, že dielo na Tulipáne podarilo sa spraviť o hodinu prv, než prišiel.

— MAJER TULIPAN DOLNE SENKI S BIRESMI NEVIJEDNAVAJTE STOP CAKAJTE NA NASE POKINI STOP V KRAJNOM PRIPADE POZIADAJTE CETNIKOV

ZDRUZENIE STATKAROV

Tulipán pracuje: kŕmi, napája, dojí, kydať hnoj, zvázať d'atelingu, oboráva kukuricu. Pracuje v potu tvári. Len jeho panstvo odpočíva. Spí... dolámané od roboty. Keď sa prebudi a prečíta si telegram, hrkne v nám ako v starých hodinách a zavolá si adjunkta.

— Zle sme spravili, pán adjunkt, — roztrpčí sa, lebo už nemôže odvolať, čo slúžil.

— Nemyslím, — odpovie adjunkt odborníky, — lepšie je sa dohodnúť a zavábiť sa nebezpečenstva...

— Akého nebezpečenstva? — chlapí sa panstvo, lutujú, že sa vec nehnala do krajnosti, v súlade s postupom združenia statkárov a nájomcov.

— Biresknej nenávisti! — vsype adjunkt panstvu do očí a ono... pochopí. POKRAČOVANIE V BUDÚCOM ČÍSLE

na Spiši

Na záver výročnej volebnej kampane na Spiši konala sa dňa 23.9. t.r. v Krempachoch volebná schôdza spišského Kultúrno-organizačného výboru KSČaS, za účasti predsedu ÚV kr. Jana Molitorisa a tajomníka ÚV kr. Augustína Andrašáka.

Ako vyplývalo zo správy výboru o činnosti v uplynulom volebnom období, ktorú predložil predseda KOV kr. František Kurnát, spišský obvod má v súčasnosti vyše 2050 členov a zaznamenal nevelký vzrast. Správa podrobne analizovala realizáciu pracovného programu KOV na Spiši a kriticky ju hodnotila poukazujúc popri kladoch a úspechoch aj na nespĺnené úlohy, ktoré v nastavujúcom období treba nutne realizovať. Dôležitou udalosťou — zdôrazňovala — v živote všetkých krajánov bol 30. výročie vzniku našej Spoločnosti, ktorej jubilejnú slávnosť sa konali v Krempachoch, ako aj 20-ročné jubileum vychádzania krajanského časopisu Život, ktorý čítajú prakticky v každej krajanskej rodine.

Hodnotiac kultúrnú činnosť v období po V. zjazde Spoločnosti správa s uznaním posúdila prácu súborov v Jurgove, Novej Belej a Nedeci, ale zároveň poukazovala na nutnosť oživovania očotníckeho hnutia v Kacvini, Vyšných Lapšoch, Krempachoch, Čiernej Hore a iných miestnych skupinách, kde takáto možnosť existuje. Neuspokojivý je stav žiakov navštěvujúcich hodiny slovenčiny na základných školach, preto treba vyvinúť úsilie, aby sa ich počet badateľne zvýšil.

Spišský obvod zavíšil volebnú kampaniu, ktorá však v hodnotení správy trvala príliš dlho. Priniesla však mnoho poznatkov a návrhov, ktoré obohatia diskusiu na VI. zjazde našej Spoločnosti. Správa kladne hodnotila Spolučného KSCaS s Oddelením pre zahraničných Slovákov a Československým ústavom zahraničným a súčasne na vrovala rozšíriť kultúrnu výmenu aj

PREDJAZDOVÉ ZASADANIA KOV

v rámci spolupráce pohraničných oblastí s Popradským okresom.

V diskusii, ktorá sa rozprúdila po správe, účastníci zasadania venovali veľa miesta otázke vyučovania slovenského jazyka na základných školách. Popri sústavnom zvyšovaní počtu žiakov na existujúcich školách navrhovali obnoviť slovenčinu aj v ostatných obciach, napr. v Lapšanke, Nižných Lapšoch, Tribši Čiernej Hore a iných. Tejto dôležitej otázke musia výbory MS venovať v nastavujúcom období zvýšenú pozornosť.

Ešte stále — zdôrazňovali mnohí diskutujúci — sa na spišských obciach koná mälo kultúrnych podujatí, vystúpení súborov, divadelných predstavení, besied, vetešiek atď., ktoré popri kultúrnych zážitkoch zohrávajú aj dôležitú úlohu v aktivizácii krajánov, najmä mládeže, v práci miestnych skupín. Treba rozhodne spieť k tomu, aby naše súbory pravidelne vystupovali vo všetkých MS, podobne, ako by sa v nich mali častejšie premietat slovenské filmy.

Je žiaduce — hovorili diskutujúci — aby výbory MS, najmä v pozjazdovom období začali pôsobiť operatívnejšie, pružnejšie, častejšie sa scházali, ale zároveň malo by sa ich schôdzky pravidelne zúčastňovať vedenie Ústredného výboru. Taktiež častejšie mali by sa konať stretnutia s krajanskými účastníkmi protifašistického oboja, ktorým treba pomôcť vo vybavovaní obojárskych práv a členstva v ZBoWiD-e. Mnoho diskusných príspevkov venovali účastníci zasadania problematicke práce klubovni, rozširovaniu členskej základne MS, najmä o mladých členov, otázke dvojjazyčných nápisov na obchodoch a iným záležitosťiam.

Po diskusii zhromaždení udelili absolútórium ustúpujúcomu výboru a zvolili nový KOV, revíznu komisiu a delegátov na zjazd.

JÁN ŠPERNOGA

V súvislosti so zavŕšením predjazdovej kampane na Orave konalo sa 7. októbra v Jablonke pracovné zasadnutie oravského Kultúrno-organizačného výboru KSČaS, za účasti predsedu ÚV kr. Jana Molitorisa a tajomníka ÚV kr. Augustína Andrašáka. Účastníci zasadania, ktoré viedol predseda KOV kr. Ján Kovalík, zhodnotili priebeh výročných volebných schôdzki a podrobne dôkladnej analýze pracovné výsledky dosiahnuté v uplynulom období.

Volebná kampaň v hodnotení účastníkov zasadania trvala príliš dlho, najmä pre organizačné nedopatrenia, čo sa nepriaznivo odrazilo aj na frekvencii členov zúčastňujúcich sa volebných schôdzki. Napriek tomu odhalila celý rad závažných otázok a problémov, s akými sa boria jednotlivé miestne skupiny a priniesla hodne konstruktívnych návrhov, ktoré budú znamenať cenný materiál na VI. zjazd našej Spoločnosti.

Pokiaľ ide o kultúrnu činnosť diskutujúci poukazovali, že Orava má veľa doháňať najmä v oblasti ochotníckeho hnutia. Zatiaľ v najaktívnejším kolektívom patria ľudové kapely MS KSČaS v Privarovke a Harkabuze, potom v Oravke a Chyžnom. V poslednom období sice — čo akiese súvisi s predjazdovou aktivitou — vznikli dievčenské zborov v Malej Lipnici a Podvilkou, pripravuje sa divadelný krúžok v Pekelníku a súčasne organizuje sa folklórny súbor pri kapele MS v Privarovke, ale sú to ojedinele prípady. Preto treba, ako postulovali krajania, nanovo organizovať a generálne obnoviť činnosť folklórnych súborov a divadelných krúžkov, ktoré predsa majú na Orave dlhé tradicie. S tým súvisí aj citelný nedostatočok kultúrnych podujatí v tunajších MS, ktoré zohrávajú medzi krajánmi významnú aktivizačnú úlohu. K najvýznamnejším podujatiám v uplynulom období na Orave patrili oslavu 20. výročia Života vo Velkej Lipnici, ako aj obojárske slávnosti v Hornej Zubrici pri priležitosti 35. vý-

na Orave

ročia ľudového Poľska a 35. výročia Slovenského národného povstania.

Mnoho pozornosti treba venovať klubovni MS, z ktorých mnohé malo by sa prestavať do väčších miestností, zaistiť v nich dobrý program a pravidelné otváracie hodiny, aby ich mohlo navštievovala čo najviac krajanov. Zároveň — ako zdôrazňovali členovia KOV — treba dbať o sústavný rast počtu žiakov na vyučovanie slovenčiny, ktorý tento rok dosahuje sotva vlaňajšiu úroveň, aj to iba preto, že sa v Malej Lipnici podarilo po viacerých rokoch obnoviť vyučovanie tohto predmetu.

V organizačnej práci miestnych skupín na Orave sa treba sústrediť podľa mienky diskutujúcich na zaistenie pravidelných členských schôdzki a najmä pracovných stretnutí výborov MS a ich pružnejšej kolektívnej pôsobnosti. Zároveň má sa položiť dôraz na rozširovanie členskej základne najmä o mladú generáciu a jej zapájanie do krajanskej pôsobnosti. Možnosti zvýšenia pomerne nízkeho stavu členov sú teda dosť veľké, čo dokazuje príklad MS v Oravke a Veľkej Lipnici, kde len na volebných schôdzkach vstúpilo do KSČaS spolu 44 mladých členov. Zlepšenie si vyžaduje aj otázky stykov MS s ÚV a KOV. V tejto súvislosti kr. Špirka navrhol zaviesť pravidelnú službu v obvodnej klubovni v Jablonke za účasti zástupcov ÚV, kultúrneho inštruktora a vedenia KOV.

— V poslednom období — podotýkal kr. Šperlák — novozamestnaný kultúrny inštruktor býva často na Orave. Treba však trochu času, aby poznal prostredie a mohol plne zvládnuť svoju úlohu. Zvlášť dôležité — pokračoval kr. Šperlák, podobne ako iní účastníci zasadania — je konečné vyriešenie otázky obojárskych práv pre krajanských účastníkov protifašistického oboja, čo bolo častým postulátom krajánov na volebných schôdzkach.

J.S.

Začína jesenno-zimné obdobie, kedy je viacej voľného času a preto je už tradične najvýhodnejším obdobím pre kultúrnu činnosť. Malo by sa ho plne využiť. Čakajú predsa klubovne, otvorené pre všetkých, kde možno naciťovať, pobedať, zabáviť sa, usporiadať nejaké zaujímavé podujatie, vystúpenie súboru a pod.

Medzi delegáti na VI. zjazd KSČaS sú aj mnohí mladí krajania. Jedan z nich, kr. František Paciga z Krempach nám povedal: — Uvedomujem si, že naša Spoločnosť prejavuje krajanské mládeži veľkú starostlosť. Na nás záleží, aby sme jej dôveru neskamali. Len vtedy, keď sa preukážeme konkrétnymi výsledkami, keď budeme viditeľní v krajanskom kultúrnom i organizačnom dianí si získame jej uznanie i autoritu ako pokolenie, ktorému možno s plnou dôverou zveriť kontinuitu diela, ktoré pred vyše 30 rokmi začali naši otcovia.

Myslim, že podobne zmýšľajú aj ďalší mladí krajania, ktorí svoju angažovanosť, elán a ambície prejavia akise ešte v aktívnejšej, tvorivej práci na krajanskom poli, v realizácii úloh, ktoré načrtne VI. zjazd KSČaS.

JÁN ŠPERNOGA

O MLADÝCH PREDZJAZDOM KSČaS

šou Spoločnosťou. Preto aj zoskupujú najväčší počet mladého aktívnu. Svojho času pekný príklad obetavej práce a angažovanosti dala mládež z Jurgova, ktorá významne prispeala k oprave a vzniku peknej klubovne KSČaS v tejto obci. Podobnú aktivitu prejavili aj mladí krajania v Novej Belej, Krempachoch a Nedeci. Ich pôsobnosť, najmä v súboroch, zhodnotili krajania veryšoko.

Hovoriac o potrebe aktivizácie mladéži nemožno opomenúť ani to, že napr. tento rok sa chopili iniciatívy a jasne významne prispejali k oprave a vzniku peknej klubovne KSČaS v tejto obci. Podobnú aktivitu prejavili aj mladí krajania v Novej Belej, Krempachoch a Nedeci. Ich pôsobnosť, najmä v súboroch, zhodnotili krajania veryšoko.

Práci v klubovni. Sú to príklady hodné nasledovania.

V jednom z uznesení posledného zjazdu sa hovorí, že Spoločnosť má spieť k tomu, aby sa v každej miestnej skupine rozvíjala aspoň jedna z form očotníckej umeleckej činnosti. Táto úloha je naďalej aktuálna a akise ju schváli aj terajší VI. zjazd našej krajanskej organizácie. Je totiž ešte hodne miestnych skupín, kde sa zatiaľ takáto pôsobnosť nevyvíja. Práve tam — čo je ďalším postulátom predjazdovej diskusie — má krajanská mládež možnosť ba povinnosť prejať svoju iniciatívu a rozhýbať očotnícku kultúrnu prácu. Dožadovali sa toho krajania na Spiši o.i. v Čiernej Hore, Lapšanke, Kacvini, Repiskách, Falštine či Nedeci-Zámku, zase na Orave v Jablonke, Veľkej Lipnici, Oravke, Dolnej a Hornej Zubrici, Podvilkou.

dece a Stanislaw Stefaniak z Fridmana.

ON A ONA

R.O. Dostala som ako darček flašu šampanského, ktoré chcem odložiť na svoje meniny. Viem, že sa podáva schladené, ale nakolko a v akých pochádroch?

Šampanské malo by byť schladené asi na 6–8°C. Toto víno však nemalo by sa prechovávať v chladničke, lebo vraj po ôsmich dňoch sa prechladzuje. Do šampanského sa najlepšie hodia vysoké úzke poháre na stopkách, alebo aj poháre široké, taktiež na stopkách. V úzkych pohároch sa však dlhšie udržiava šumivosť vína. Samozrejme, keď nemáme takéto poháre, môžeme šampanské nalievať i do obyčajných. Hodno poznamenať, že toto víno sa používa najmä na prípravy, ale môže sa podávať aj k sladkým záuskom. Pritom buchnutie zátky nie je znakom dobrej kvality vína, ale skôr nešikovného alebo skôr zámerne žartovného otvárania flaše.

A.S. Mám známych, ktorí velmi radi používajú cudzie slová, niekedy — ako sa mi zdá — aj nevhodne. Najčastejšie sa u nich opakuje vice versa, notabene, ad rem. Čo znamenajú?

Vice versa znamená opačne, naopak; notabene — pripomíname, okrem toho, dokonca: zase ad rem — k veci (o ktorú ide). Treba tu však poznámať, že cudzie slová mali by sme používať čo najmenej jednako preto, že ich nadmerné používanie pôsobí nabubrene, alebo preto, že zlým použitím alebo nesprávnom výslovom sa môžeme zosmiešniť. Preto cudzie slová používame len vtedy, keď presne poznáme ich význam a výslovnosť a keď sme presvedčení, že nás partner bude im rozumieť. Podobne je aj s odborným slangom, ktorý sme si osvojili a používame v zamestnaní, ale ktorému človek pracujúci v inom odbore nemusí vôbec rozumieť. Ak nás počúva, musí čoskoro nadobudnúť dojem, že budú máme chudobnú zásobu slov, alebo ho chceme lacno oslniť svojimi vedomosťami.

TETA DORA

naša foto-hádanka

Naša snímka predstavuje znameniteho slovenského speváka, držiteľa mnohých cien na domáciach a zahraničných festivaloch, o.i. Zlatej lýry v Bratislave. Vystupoval niekoľkokrát v ZSSR, na festivaloch v Lubľane, v Tokiu a viackrát v Poľsku, medziiným v Sopote. Má vlastnú skupinu. Napíšte nám jeho meno a pošlite do redakcie.

★

V Živote č. 9/79 sme uviedli snímku známeho francúzskeho herca Alaina Delona. Knihy vyžrebovali: František Paciga a Krempach, Jozef Janeczek z Nižných Lapšov, Grażyna Piątekova z Ne-

Zpívejte lidičky!

Casto se povoláváme na hodnotné výsledky krajanské činnosti. Týkají se kulturně osvětové práce, práce s mládeží a ještě jiné brigádnické práce ve prospěch prostředí či mateřské organizace. Že to nejsou ojedinělé příklady a že se vztahují na všechny obvodní výbory KSCaS dokazují výsledky letošní práce krajánů v Zelově. Hovořili o nich na výroční volební schůzi svého obvodního výberu, která se konala dne 14. října t.r.

Obvodnímu výboru v Zelově aktivita a práce po řadu let zajišťovaly přední místo ve Společnosti. Pak bývalo všelijak. Na některých úsecích dosahovali v Zelově hezkých výsledků, ale současně jiná pole působnosti ležela iadem. Až konečně po požáru domu v prosinci loňského roku, ve kterém byla klubovna výboru, kulturní práce na řadu měsíců zcela ustala. Hlavní pozornost zelovští krajané soustředili na obnovení zničených místností klubovny a to vlastní prací i finančními prostředky poskytnutými společensko-administrativním odborem ministerstva vnitřního jak rovněž s pomocí městských a obecních orgánů v Zelově. Dosud byla upravena a je použitelná jedna ze tří místností klubovny, ta největší; v ní se konala výroční schůze.

Výbor OV se na tuto schůzi pečlivě připravil a krajané provedli analýzu zdrojů dosažených výsledků jak i příčin svých neúspěchů ve dvou a půl ročním volebním období.

Jejich hlavní starostí však byly otázky, které bude nutno vyřešit v novém povolebním období. Chtěli by především dokončit opravu všech místností klubovny a vybavit ji tak, aby lépe než dosud mohla plnit úlohu krajanského kulturního střediska. Vypracovali a na schůzi schválili nový program činnosti obvodního výboru a to na různých úsecích.

FRÁNA ŠRÁMEK

Uprostřed cesty

Nenatrháš z nebe hvězd.
A přede věř, že natrháš,
V boj marný když se nevrháš,
tu za dnu vázneš v jihu cest
a veer, tiskna bradu v pěst,
svůj oheň čadit zíš a civíš v noc,
hluchého srdece nemá stráž.

At cesty nikam nevedou,
tys po nich šel a šel jsi rád,
těch cest se nesmíš, nesmíš ptát,
snad není cest, jen lidé jdou
a jedna z hvězd je vzdycky tvou
a z té ti zazní odpověď,
az přestaneš se ptát...

slovník života

POŁSKY SLOVENSKY ČESKY

(63)

fliz	kamená doska	kamená deska
fluktuacja	fluktuácia	fluktuace
fochy	vrtouchy	vrtochy
foka	tuleň	tuleň
foczy	tulení	tulení
folga	úlava	úleva
folować	valchovať	valchovat
folusz	valcha	valcha
folwark	majer	statek
fontanna	fontána	fontána
formacja	útvár	útvár
format	formát,	formát,
formularz	tvar	tvar
fornal	formulár	formulár
forpoczta	paholok	čeledín
forsa	predná stráž	přední stráž
forsować	peniaze	prachy
forsowny	presadzovať,	prosazovať,
fort	prekonávať	překonávat
forteca	výčerpávajúci	vyčerpávající
fortuna	pevnosť	pevnost
fortyfikacja	majetok,	jméní,
fosa	štastie	štěstí
fotoamator	cpevnenie	opevnění
	priekopa	příkop
	fotoamatér	fotamatér

ĽUDIA ROKY UDALOSTI

NOVEMBER – LISTOPAD

7.XI.1917 o 3.30 hod. výstrel z Aurory ohlásil svetu začiatok revolúcie, ktorá mala „pohnúť základy sveta“. Útok na Zimný palác a víťazstvo ozbrojeného povstania v Petrohrade (dnes Leningrad), ktoré viedli bolševici na čele s V. Lenincem, zapálili plameň revolúcie v celom bývalom cárskom štále. V jej ohni sa rozpadlo impérium Romanovcov a na jeho troskách, na jednej šestine zeme, vznikol nový, doteraz v dejinách neznámy, socialistický robotnícko-rolnický štát – Zväz sovietskych socialistických republík. Ten istý deň v Smolnom II. všesrbský zjazd robotníckych a vojenských delegátov vyhlásil, že celú moc v krajine preberajú rady robotníckych, vojenských a rolnických delegátov, ktoré sa odvtedy stali štátom formou diktatúry proletariátu. Zároveň zjazd schválil dva leninské dekrety: dekrét o pôde, ktorý zrušil bez využívania vlastníctvo majetku a dekrét o mieri, ako aj vytvoril prvú sovietsku vládu – Radu ľudových komisárov na čele s Lenincem.

Leninský dekrét o mieri bol najdôležitejším programovým dokumentom novej sovietskej moci v oblasti zahraničnej politiky. Obsahoval návrh okamžitého zastavenia prvej svetovej vojny trvajúcej už štvrtý rok a proklamoval nové zásady medzinárodnej mierovej politiky a mierovej koexistencie, uznania úplnej rovnoprávnosti všetkých národov, rešpektovania ich národnnej a štátnej nezávislosti a nezasahovania do vnútorných záležitostí iných národov, uznaného podmanených národov na oslobodzovací boj, zdôraznil jeho spravodlivý charakter a od-súdil hanebný koloniálny systém.

Socialistický sovietsky štát zrozený v priebehu nemohých, ako na dejiny ľudu, rokov z októbrevej revolúcie rozdrví hitlerovskú tretiu říšu, prinavratił slobodu polskému národu. Československu a iným náromok okupovanej Európy a Ázie a zachránil milióny ľudí, ktorých fašizmus určil na vyhubenie. V tomto krvavom boji počas druhej svetovej vojny boli osudy a ciele našich národov úzko a natrvalo spojené. Dnes ZSSR je popredným štátom bojujúcim o zachovanie mieru vo svete. Je velmocou, ktorá má výrazný vplyv na tvar sveta, spoločnosťou oporou všetkých revolučných a pokrokových sil, národnoslobodzovacích hnutí. Je najbližším spojencom, ktorý zaručuje aj našu bezpečnosť.

10.XI.1884. Narodila sa Zofia Nalkowska, významná polská spisovateľka a esejistka, ktorá živila reagovala na súčasné filozofické, spoločenské a kultúrne otázky (um. 17.XII.1954).

10.XI.1944. Umrel pod Chabencom v Nízkych Tatrách Ján Šverma, čes. národný hrdina, účastník Slovenského národného povstania, čelný funkcionár KSC a významný pracovník česko-slovenského robotníckeho hnutia (nar. 23.III. 1901).

11.XI.1944. Tento deň v rámci 51. vojvodinskej divízie národnoslobodzovacích vojsk Juhoslavie vznikla XIV. vojvodinská slovenská brigáda, ktorej prvým veliteľom bol Ján Pálik z Kysáča. Bola to najväčšia vojenská jednotka slovenskej národnosti v Juhoslavii. Prípravy na jej formovanie sa začali v júni 1943. Mala ok. 2500 bojovníkov proti fašizmu. Brigáda prešla slávnu bojovou cestu na frontoch pri Drave, v Slavónii, pri Bolmane až do 15. mája 1945, kedy práve pred príslušníkmi slovenských jednotiek kapitulovali pozostatky nemeckej balkánskej bojovej skupiny a spolu s nimi i početné zradcovské četnice jednotky. V národnoslobodzovacom boji národov Juhoslavie pod vedením KSJ padlo spolu 731 slovenských bojovníkov a 304 bolo nezvestných.

12.XI.1944. Na Lublinskej katolickej univerzite sa konala inaugúracia prvého po vojne školského roku na vysokých školách.

13.XI.1939. Gen. W. Sikorski nariadił založić v okupovanym Polsku Związek ozbrojenego boja.

17.XI.1939. V Prahe na Ruzyni Nemci poprali deväť českých študentov a zavreli české vysoké školy – Medzinárodný deň študentov. O dva dni neskôr odvliekli 1200 českých študentov do koncentračného tábora v Oranienburgu-Sachsenhausen.

17.XI.1914. Umrel František Vítězslav Sasinek, významný slovenský historik, redaktor, vydavatel a osvetový pracovník (nar. 11.XII.1830).

27.–29.XI.1949. V Lubline sa konal Zlučovací kongres ľudového hnutia v Poľsku, ktorý spojil dve predtým pôsobiace strany: Ľudovú stranu a Poľskú ľudovú stranu do jednej Zjednotenej ľudovej strany.

OV KSČaS zahajuje kulturní sezónu

Prohlížím si album, které mi podal mladý člověk. Mladý i dnes, ačkoliv na fotografiích je ještě dítě. Prohlížím si snímek celé třídy. Žáci ve svátečním, seřazeném třídním tradičním způsobem. Vedle snímek dětského souboru, také pořízený před lety. Drobotina v českých krojích, obliečejíčky, plné dojetí a trémy. Táži se, zda opravdu prožívali vzrušení? Odpovídá, že ano, a že na takovou událost se do konce života nezapomíná. Od té doby uplynula už hezká řádka let. Mladý muž je stár čtvrt století. V jeho pojetí je to hodně. Ale ne totlik, aby se necitil mlad. A mladí, zvláště to zralé, má svá práva. Jedním z nich je slušná zábava. Kde jí však hledat, když už nás za ruku nevede třídní učitel? Má se to ponechat náhodě?

Nežli jsme našli čas a místo na vzpomínání, uskutečnilo se jiné setkání. Bylo to v neděli 7. října před polednem. Zastavil jsem auto před krajanskou klubovnou v Zelově. Nečekával jsem, že tu někoho zastanu, protože oprava po požáru není ještě dokončena. Chtěl jsem se jen podívat. Zdi už sice svítily čerstvou omítkou a po plechové střeše tančily sluneční paprsky, ale uvnitř... A právě uvnitř

jsou v první, už hotové místnosti narázil na hromadu mladých lidí. Lze věřit tomu, že ti mladí se zde sešli jen proto, aby si prohlédli, jak je vymalováno? Bylo tomu vskutku tak...

Před touto nedělí sem chodili denně a v pracovním oblečení. Nyní si tedy prohlíželi výsledek své dílny na pohořeliště. To však není plným vysvětlením jejich — dnes nevšedního — postoje. Odpověď jsem obdržel od odloučeného funkcionáře KSČaS.

Hovoří Mečislav Kimmer: „V naší krajanské práci jsme vsadili na mládež. Ale tu sázku si představujeme jinak než v minulosti. Předtím jsme také měli dorost, ale existoval jen kolem nás. Nyní se bude podílet na naší práci, zvláště na úseku kultury. Tak jsme se rozhodli. Každý se může už nyní předsvedčit, že to bylo rozhodnutí správné. Na opravě klubovny pracovali hodně a ochotně, protože věděli, že to dělají pro sebe...“

„Máme dobrou mládež,“ dodává Lydie Smetanová a po chvíli přemýšlení doplňuje: „Muže opět vzkřísit českou kulturu v Zelově. Ráda jim budu pomáhat, ale jen pomáhat, ať si klubovnu vedou sami.“

Hovořili jsme v zahradě Mečislava Kimmera. Seděli jsme na lavičce pod košatým ořechem. Bylo jako doma, to slunečné, podzimní poledne. Uvědomil

jsme si, že okrádám krajanů o jejich nedělní odpočinek, ale stále ještě jsem neměl dost informací o zdejší mládeži. Proč nyní pracuje? Proč předtím byla lhotejná? Jsou to přece decerky a synové zasloužilých krajanů, Čechů, kteří hluboko vrostli do zelovské půdy a tak jako dorostlé stromy vydali své plody. Předseda oddílu Jan Novák se zamýšlil nad nejbližší schůzí, na níž krajané zvolí nový výbor a své delegáty na sjezd. Opět slyším o mladých, že je nutno zvolit je do výboru a jednoho také poslat na sjezd ... Usuzuji tedy, že otázka mladých krajanů není jen tak náhodně předmětem zájmu, že je to koncept promyšlen ... a možná nutná?

Zelov je jediným důležitým českým střediskem krajanského hnutí. Vždy stál na prvním místě na poli šíření

pomíjí svou osobu a vyjmenovává ty, kteří mají prozatím největší zásluhu. Zaznamenávám po řadě: Ladislav Pospišil, Jindřich Kimmer, Věra Pospišilová, Karel Novák, Karel Volský, Jolanta Bednarková, Wanda Rogutová, Josef a Ladislav Provozníkovi...

Byli mezi těmi, s nimiž jsem se dnes dopoledne setkal v klubovně. Co budou dělat, až už pověsí záclony, podlahu bude vydrhnutu a stěny ozdobeny již připravenou dekorací? V jejich věku má člověk množství nápadů a plánů. Zapisuji: hlavně poslouchat hudbu. Nejdřív Gotta a pak další zpěváky a skladatele. Zpívat české lidové písničky, zvláště takové, které pomalu upadají v zapomenutí. V tomto případě mládež počítá s pomocí starších krajanů. Plánují také táborák s peče-

Předseda OV KSČaS v rozhovoru s krajanskou mládeží Bohuslavem Jersákem a Markem a Jindřichem Kimmerovými

ním brambor, na který pozvou všechny členy organizace. A také získávání nových čtenářů Zivotu v Zelově a okolí.

„Máme ochotnou a nadanou mládež,“ opakuje několikrát Zenon Jersák a hned vypočítává (jak jsem si již stáčil všimnout, nemluví naplano): „Anička Smetanová hraje na klavír, Karel Novák na bicích nástrojích a vráti se z vojny, Geňa Jersáková na kytaru ... Třeba dáme dohromady vlastní soubor!“

To slovíčko „třeba“ chápou jednoznačně, ačkoliv v celém rozhovoru ani jednou nepadlo slovo o potřebách. A jsou pohřichu velké. Shořelo celé zařízení a vybavení klubovny. Zůstal jen reproduktor promítacího přístroje a magnetofon. Zelov je tedy nutno od základů vybavit.

Zenon Jersák mi ukazuje své album. Zvláště část se snímkami dětského souboru, jehož byl členem. Vzpomíná na profesora Jergo Zagórskeho, který je učil zpívat hezké české písničky. Od té doby zdejší mládež o sobě říká, že je rozepřívaná. Aby ji bylo hodně daleko slyšet!

MARIAN KAŠKIEWICZ

Mečislav Kimmer, dlouholetý funkcionář KSČaS v Zelově

Lydie Smetanová, kulturní instruktorka OV KSČaS v Zelově

Ladislav Provožník, jeden z mnoha mladých, kteří chtějí v Zelově oživit české kulturní hnutí

Zenon Jersák, organizátor krajanské mládeže v Zelově

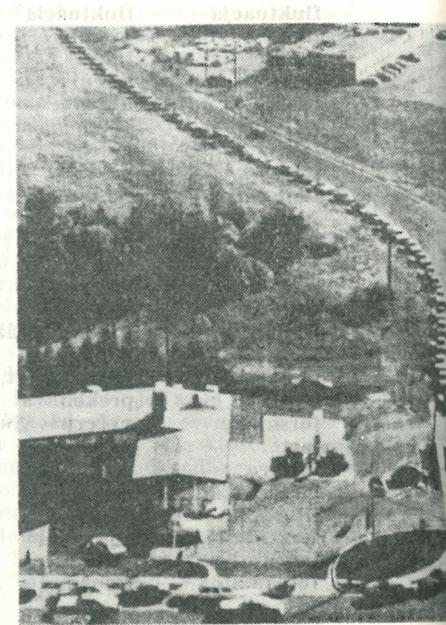

úlohu „největšího evropského kuchaře“ hrál totiž vo filme herec Robert Morley. Hlavní ženskou úlohu hrá v tomto filme Jacqueline Bissetová, která je tak výbornou kuchařkou, najmá v přípravě omáček, že její služby chce využít dokonca britská královna, která ju pozývá do Buckinghamského paláce. Kedžže film je kriminálnou veselohrou, aj superkuchař-

ka je zapletená do případu. Jacqueline Bissetová je mimoriadne pracovitá herečka, producenti a režiséri ju majú velmi radi. Za 10 rokov nakrútila 33 filmy, čo je skutočný rekord. Na snímkach: kuchár Bocuse a filmová kuchárka Bissetová.

TENTO ROK uplyva 15 rokov od odovzdania do užívania prvých inštalácií na spracovanie ropy w ploche Petrochemii. Do konca roku 1978 spracovali tam 105 mln ton ropy prepravenej ropovodom Družba. V súčasnosti končí, — ale skoro s ročným oneskorením — montáž komplexu Olefin II., investície, ktorá má veľký význam pre polskú chemiu.

BOOM NA ŽELEZNICÍCH. Palivová krize v USA a katastrofa tryskového letadla DC-

10 na
novér
které
gresi.
nie m
lik m
Diego
jicich
hé sv
zelezn
Na si
pou v

TŘI 1
10. vý
na M
veno.
nom
svá z
48e
profes
mírný
Krom

KUCHÁRSKA DETEKTÍVKA. Francúzsky kuchársky majster Paul Bocuse sa naposledy objavil... pred filmovou kamерou pri nakrúcaní filmu s dlhým a čudným titulkom: Kto sa pokúša zavraždiť najväčších evropských kuchárov. Hoci Bocuse sa všeobecne považuje za najväčšího evropského kuchára, vo filmových ateliéroch neboli hercami, ale ako konzultanti. Dozeral na prípravu jedál, ktoré vo filme mali byť celkom totožné s jeho vlastnými. Dával aj realizátorom filmu mnohé odborné pokyny. Keď však kamera začala pracovať, skromne odišiel

HOVORIA DELEGÁTI NA ZJAZD

Tekst a snímky: JAN SPERNOGA

**VIKTÓRIA
SMREČÁKOVÁ**

z Malej Lipnice

— Keď sa zahľadím na obdobie od posledného zjazdu, ba ešte ďalej do minulosti musím konštatovať, že nebolo najlepšie. Predovšetkým preto, že po prvých rokoch od vzniku našej Spoločnosti a jej živej rozsiahlej pôsobnosti prestalo sa u nás vyučovať slovenčinu na škole. Za tým postupne zanikalo aj ochotnícké umelcovské hnutie, prestali vystupovať súbory, zmizli divadelné krúžky. Trvalo to dlho... Až tento rok sa niečo počalo. Podarilo sa mi zorganizovať drevčenský zbor, ktorý už niekoľko mesiacov dosť pravidelne načívajú. Ba je možnosť založiť ozajstný folklórny súbor a aj divadelný krúžok, ale museli by nám ho viesť odborník, skúsený kultúrny inštruktor. Máme dobro mládež, ochotnú učinkovať — a to treba rozhodne využiť. Našim najväčším úspechom v tomto zjazdovom roku je však obnovenie vyučovania slovenčiny na našej základnej škole. Samozrejme v tom treba pokračovať, rozprávať sa s rodičmi, poukázať na význam vyučovania materčiny, aby sa počet žiakov neustále zvyšoval. Miestna skupina má teda jasné, výrazné ciele, ktoré treba v nastávajúcom období realizovať.

**ANDREJ
FULA**

Z Chyžného

Aká bola práca miestnej skupiny? Nuž pomaly sme totiž dopred, či už s väčším alebo menším úspechom, ale predsa. Negatívnu stránku vlni bol prudký po-

kles žiakov na vyučovaní slovenčiny, ku ktorému došlo pre nedostatok učiteľa-slovenčinára. Tento rok je už lepšie, lebo slovenský jazyk sa už učí 15 detí, ale treba spieť k tomu, aby sme dosiahli predošlú úroveň, keď sa tento predmet učili skoro všetky deti. Rozhýbe sa nám aj mládežnická kapela, keďže sa už vrátili jej niektorí členovia z Dobrovolných pracovných oddielov (OHP) a tak budu opäť všetci po kope. Mojm najväčším snom je však obnoviť v pozajazdovom období pôsobnosť našej dychovky, v čom by sme však potrebovali pomoc nášho Ústredného výboru, najmä pri doplnení a oprave niektorých hudobných nástrojov.

Pri tejto príležitosti želám všetkým delegátom plodné rokovanie na VI. zjazde KSČaS, mnoho zdravia a súl do ďalšej práce v krajanom hnutí.

**JOZEF
KARNAFEL**

z Veľkej Lipnice

V našej miestnej skupine vidím predovšetkým potrebu rozšíriť členskú základňu. Mienime najmä zorganizať a zaktivizať mládež, ktorej nám v MS začína pribúdať. Prvý väčší úspech v tomto smere sme dosiahli na výročnej volebnej schôdzi, kedy sa 22 mladých krajanov zapísalo do našej Spoločnosti. Keď to rozhýbeme, príde čas aj na ochotníckej súbore. Naši mladí prejavujú veľkú aktivity. Preto aj sa nám podarilo zorganizať — s pomocou nášho UV — peknú ľudovú veselicu, na ktorej nám vyhralá znamenitá kapela zo Slovenska. Nemusíme podotýkať, že toto podujatie malo medzi našimi obyvateľmi veľký úspech. Jednu vec však chcem zdôrazniť: vydarené oslavu 20. výročia Života vo Veľkej Lipnici, na ktoré náš krajan podnes spomínajú. Keď by podobných podujatí bolo u nás viac!

Preto v tomto zjazdovom roku chceme popri spomínaných úlochách zároveň zvýšiť počet predplatiteľov nášho krajančího časopisu, aby bol v každej krajančke rodine. Zase všetkým delegátom na VI. celoštátnom zjazde želám mnoho úspechov v rokovaniach,

**EUGEN
KOTT**

z Dolnej Zubrince

Hovoriac všeobecne, prácu našej miestnej skupiny hodnotím kladne. Samozrejme, vyskytli sa aj niektoré nedostatky, ale tie sú všade, kde sa niečo robí. Jednou z dôležitých otázok, ktorú sa podnes nepodarilo vybaviť, je členstvo v ZBoWiD-e pre našich krajančích účastníkov protifašistického odboja, čo vzbudzuje opodstatnené rozhorčenie. Teší nás zato fakt, že sa u nás pekne udržia vyučovanie slovenčiny na základnej škole. V súčasnosti máme 63 žiakov. Teraz sme v škole zorganizovali slovenskú knižnicu, ktorou sa zaobrába kr. Angela Kulaviaková. V na-

stávajúcom v období sú sna pousilujeme ešte viac rozhýbať čitatelstvo, ako aj propagáciu Života a získať ešte viac jeho predplatiteľov. Zapojia sa do toho tak dospelí, ako aj mládež a deti. Z posledných podujatí v našej dedinke sa nám pekne vydarila najmä tradičná vatra k 35. výročiu PER a SNP, ktorá v tomto zjazdovom roku mala mimoriadne slávnostný charakter. Po zjazde našej Spoločnosti chceme už naplno rozkrútiť detsky súbor, ktorý by sa najprv zameral na spev a potom aj na tanec. Robíme nábor mladých a už máme 10 kandidátov. Všetkým delegátom na krajančí zjazd želám mnoho zdaru a rozvážnych iomúdrych rozhodnutí pre rozvoj našej Spoločnosti.

**JÁN
VILK**

z Kičor

Naša miestna skupina je veľmi malá. Dlhé roky nám členov skoro vôbec nepribúdalo. Teraz, v zjazdovom a najmä v pozajazdovom období by sme chceli výrazne rozšíriť predovšetkým členskú základňu a na tomto základe by potom bolo možno rozvíniť nejakú kultúrnu činnosť. Mám na mysli v prvom rade ľudovú kapelu, pre ktorú budeme potrebovať hudobné nástroje. Ešte jedna vec, na ktorú sa musíme zamerať v pozajazdovom období — rozhýbať prácu klubovne, ktorá sice je slabšie vybavená, ale je v nej napr. pekná zberka kníh, ktorá treba sprístupniť krajanom. Teda čaká nás hodne práce, ale s optimizmom hľadime do budúcnosti.

**ALOJZ
ŠPERLÁK**

Keby som mal hodnotiť pôsobnosť miestnej skupiny KSČaS v Jablonke v uplynulom období mohol by som konštatovať, že to bolo obdobie úspechov i neúspechov. K úspechom patri o.i. to, že máme pomerne vysoký počet žiakov na vyučovaní slovenčiny na základnej škole, ba v tomto školskom roku stúpol i počet žiakov navštevujúcich hodiny tohto jazyka aj na našom lúčku. Zároveň darí sa nám udržiavať pomerne vysoký počet predplatiteľov Života, ktorý sa vynasnažíme ešte zváčšiť. Zase k neúspechom patrí najmä zanik krajančkého ochotníckeho hnutia.

Tento rok sme si zvolili nový výbor, ktorý, dúfam, bude pôsobiť pružne, ako doteraz. Totiž od aktivity výboru závisí veľmi vela. V nastávajúcom pozajazdovom období malo by sa začať rozširovať členskú základňu, najmä získavaním mladých členov, lebo podľa mňa je možnosť doterajší stav aspoň zdvojnásobiť. Ďalšia vec, na čom celej miestnej skupine veľmi záleží, je prešťahovanie klubovne MS na nové miesto, tak ako sa plánovalo, lebo doterajšia absolútne nevyhovuje našim potrebám. Myslím, že bližiaci sa VI. zjazd našej Spoločnosti vyrieší mnoho problémov, preto všetkým delegátom želám k tomu vela úspechov.

v psychiatickej nemocnici. A pak začal pít. Po úspešne lečbe začal novou etapu svého života veľice skromne, ako prodavať automobil v Beverly Hills. Jeho zásluh však nebylo zapomenuto a tak je nyní Aldrin řediteľom firmy, zabývající se technologií kosmonautické výstroje.

Na snímcích: Armstrong, Collins a Aldrin pred desiatimi lety a dnes

NA SEVERNOM MORÍ nedaleko Cuxhaven sa uskutočňujú pokusy s novým modelom lode, ktorá zbiera ropu a iné zne-

Spoločná výpoved'

**FRANTIŠKA KOVALČÍKA,
VALENTA KRIŠTOFKY,
a FRANTIŠKA PACIGU**
z Krempach

K najhodnotnejším výsledkom našej miestnej skupiny v medzizajazdovom období o.i. patri: vybavenie klubovne MS knihami a iným zariadením, štúdiu našej krajančkej mládeže na stredných a vysokých školách na Slovensku, vybavenie súboru zábavnej hudby hudobnými nástrojmi, ako aj viaceré úspešné krajančí podujatia, najmä oslavu 30. výročia našej Spoločnosti a odborárske slávnosti pri priležitosti 35. výročia Ľudového Polska a 35. výročia Slovenského národného povstania, za účasti súboru Stavbár zo Žiliny. Veľký ohlas medzi našimi krajanmi mali aj vystúpenia iných súborov zo Slovenska, najmä Oravanu z Nižnej. K úspechom MS treba samozrejme zaradiť taktiež účasť našich aktivistov na zájazde v ČSSR, ako aj kr. Fr. Kovalčíka na kurze choreografov pri Ružomberku.

V nastávajúcom období považujeme za nutné organizovanie častejších kultúrnych podujatí za účasti našich súborov ako aj pozývaných zo Slovenska, ďalšie vybavovanie klubovne MS, sústavnejšie premietanie slovenských filmov a rozšírenie počtu študujúcej krajančkej mládeže na Slovensku. V pracovnom pláne na obdobie po VI. zjazde našej Spoločnosti taktiež predviďame nacielenie divadelnej hry našim divadelným krúžkom a častejšie vystúpenia mládežnickej skupiny zábavnej hudby v iných miestnych skupinách. Pri tejto príležitosti chceli by sme navrhnuť, aby Ústredný výbor KSČaS v nastávajúcom období vzal do úvahy organizovanie prehliadok i súťaží dychoviek, skupín zábavnej hudby, recitačných súťaží ako aj rôznych športových pretekov napr. o Pohár Života v takých športových disciplínach ako cyklistika, volejbal, šachy, ping-pong a pod.

Všetkým delegátom na VI. zjazd želám plodné rokovanie a múdre rozhodnutia v prospech ďalšieho rozvoja krajančkého hnutia.

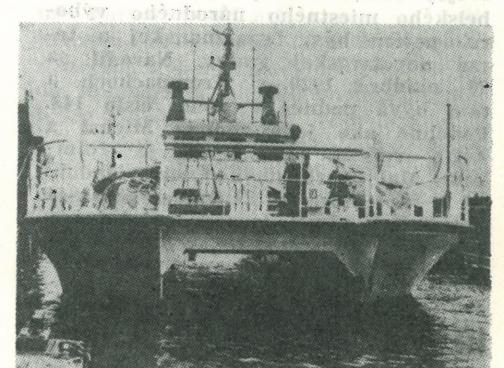
**FRANTIŠEK
SVETLÁK**

z Malej Lipnice

Predovšetkým musíme poukázať na jednú záležitosť, ktorú sa v uplynulom období nepodarilo vybaviť a sice otázku odborárskych práv pre krajančích účastníkov protifašistického odboja. Je to vec nutná a súrna! Okrem toho vidím potrebu organizovania častejších, než doteraz, zájazdov našich odborárov na Slovensko po stopách ich bojov v SNP a partizánskom odboji. Keď ide o našu miestnu skupinu teší nás najmä to, že sa nám po rokoch podarilo opäť obnoviť vyučovanie slovenčiny na našej základnej škole. Chceme predsa, aby aj naša mládež mohla ísť študovať na Slovensko.

**stává se
i toto...**

cistenia z povrchu vody. Výkon zariadenia pre odťahovanie vody — 50 m³/hod. Na snímke: nová loď.

0 nad letiskom v Chicagu přispěly k obnovení všeobecného zájmu o železnice, teré již rádu let prozivaly značnou resem. Např. mistenky ve vlastech z Kalifornie do Chicaga jsou vypredané na několik měsíců a na trati Los Angeles — San Diego zůstávají na peronech stovky cestujících, kteří se nedostali do vlaků. Od druhé světové války je to první horečka na eleznicích v USA.

Na snímku: fronta před benzinovou pumpou ve Virginii

TŘI MUŽI Z MĚSÍCE. Nedávno uplynulo 10. výročí přistání amerických kosmonautů na Měsíci. V USA to bylo patřičně oslaveno. Tři muži z Měsíce jsou dnes nejenom o deset let starší, ale také změnili svá zaměstnání.

48letý Neil Armstrong je již od r. 1971 profesorem a přednáší o problémech vesmírných letů na univerzitě v Cincinnati. Kromě toho si „přivydělává“ reklamová

NOVOZOLENÉ VYBORY

(Predošlý zoznam výborov sme uverejnili v č. 10/79)

Nové zvolené OV KSČS v Zelově

Jan Novák — predsedá, ul. Piotrkowska č. 24
Mečislav Kimer — místopředseda, ul. Kościuszki č. 71
Zenon Jersák — tajemník, Zelovec č. 45
Vladislav Pospíšil — pokladník, ul. Piotrkowska č. 33
Gustav Dedecius — člen, ul. Dzielna č. 12
Helena Čárová — členka, Ignaców č. 27
Lydie Smetanová — členka, ul. Kościuszki č. 71

REVIZNÍ KOMISE

Jaroslav Jancik — predsedá, ul. Wschodnia č. 5
Jindřich Kimer — tajemník, ul. Kościuszki č. 71
Karel Svoboda — člen, ul. Sienkiewicza č. 18

DELEGAТИ NA SJEZD

Zenon Jersák
Mečislav Kimer
Jan Novák
Vladislav Pospíšil

DOPISOVATELÉ ŽIVOTA

Zenon Jersák
Wacław Luśniński, ul. Nowy Rynek č. 3

Delegáti KOV-u

z Oravy na VI. zjazd

Augustín Andrašák z Jablonky, č. 268
Eugen Bandyk z Privarovsky, č. 726
Anna Bialoňová z Kičor, č. 532
Mária Chovanecová z Podsrnia, č. 83
Stanislav Jurčák z Oravky, č. 16
Jozef Karnafel z Veľkej Lipnice, č. 254
Angela Kulaviaková z Dolnej Zubrice,

Ignác Nižník z Myšleníc
Anton Rapáč z Pekelnika, č. 323
Anna Ziembová z Veľkej Lipnice

NOVOZOLENÝ KOV KSČS NA SPIŠI

František Kurnát — predsedá, Nová Bela č. 60
Jozef Bryja — podpredsedá, Nová Bela č. 109
Ján Lukáš — tajomník, Krempachy č. 135
Jozef Krišák — pokladník, Vyšné Lapše č. 87
Andrej Gombóš — člen, Jurcov č. 189
Jozef Grónský — člen, Nedeca č. 144
Sebastián Mlynarcík — člen, Čierna Hora č. 89
Karol Prelich — člen, Fridman č. 203
František Šíškovič — člen, Kacvin č. 214
Ludvík Šoltýs — člen, Lapšanka, č. 9a
Andrej Vaksmanský — člen, Tribč č. 42

REVÍZNA KOMISIA

Alojz Galuš — predsedá, Krempachy č. 35
Andrej Horničák — tajomník, Falštin č. 44
Jozef Kravontka — člen, Nižne Lapše č. 91
Andrej Milon — člen, Čierna Hora č. 11
Ján Repišák — člen, Repiska č. 78

DELEGAТИ NA ZJAZD

Anna Bigosová — Jurgov č. 208
Ján Brizek — Fridman č. 221
Jozef Dluhý — Krempachy č. 55a
Jozef Keďuch — Nedeca Zámok č. 17
František Kurnát — Nová Bela č. 60
Jozef Matonák — Tribč č. 24
Sebastián Mlynarcík — Čierna Hora č. 89
Františka Modlová — Čierna Hora č. 33
Margita Molitorisová — Kacvin č. 21
Ján Paciga — Odrowąż
Anna Slabyová — Repiska
Alžbeta Stojovská — Varšava

Dominik Surma — Krempachy č. 88
František Šoltýs — Lapšanka č. 18
František Šoltýs — Vyšné Lapše č. 27
Angela Zarembová — Nová Bela č. 146

V HORNEJ ZUBRICI

Alojz Biel — predsedá, č.d. 507
Jozef Bugajský — tajomník, č.d. 525
Ján Kovalík — pokladník, č.d. 512

REVÍZNA KOMISIA

Eugen Mišinec — predsedá, č.d. 279
Vladislav Moniak — tajomník 498
Eugen Front — člen, č.d. 196

DELEGAТИ NA ZJAZD

Alojz Biel, č.d. 507
František Grobarčík, č.d. 439
Ľudmila Mšálková, č.d. 552

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Jozef Bugajský, č.d. 525
Eugen Mišinec, č.d. 279

V KIČOROCH

Ján Vilk — predsedá, č.d. 913
František Jašica — podpredsedá, č.d. 654
Ludwik Mlynarczyk — tajomník, č.d. 920
Anna Bialeňová — pokladníčka, č.d. 614
Adam Vojčiak — člen, č.d. 616

REVÍZNA KOMISIA

Zygmunt Jašica — predsedá, č.d. 651
Eugen Antalík — tajomník, č.d. 628
Mária Kulaviaková — členka, č.d. 640

DELEGAŤ NA ZJAZD

Ján Vilk, č.d. 913

DOPISOVATEL ŽIVOTA

Ludwik Mlynarczyk, č.d. 920

KREMPACHY

26. augusta sa v Krempachoch konal tradičný volejbalový turnaj o Pohár náčelníka novotarskej gminy, ktorého sa zúčastnili tri družstvá. Po zaujímavých a výrovnanych zápasoch prvenstvo v turnaji obhajili volejbalisti z Krempach, ktorí už po druhýkrát získaли putovný pohár. Druhé miesto obdržali LZS Łopuszna a tretie LZS Ludžmier.

Hodno poznamenať, že úspešným vystúpením na turnaji si krempašské družstvo obohatilo svoju kolekciu trofejí, zhromažďovanú za desať rokov existencie svojho klubu. Hoci tento rok bojovalo v omladenej zostave, jednako presvedčilo, že aj napriek tomu sa mu na Podhalí zatiaľ nikto nevyrovná.

9. septembra sa mal v Durštine koňať turnaj žien, lenže okrem krempašských volejbalistiek sa naň neprihlásilo žiadne iné družstvo a tak sa turnaj neuskutočnil. Nebolo by od veci pouvažovať, či by takto turnaj nemohla usporiadať aj naša Spoločnosť.

FRANTIŠEK PACIGA

Na Všetkých svätých a Pamiatku zosnulých ozdobujeme kvetmi a horiacimi sviečkami hroby našich drahých, ktorí už od nás odišli, ale aj hroby všetkých hrdinov padlých za slobodu a nezávislosť, za mierový dnešok nás všetkých. Na našej snímke krajanské hroby v Podvuku.

povolávací lístok a 1. októbra 1942 musel narukovať do prezenčnej služby.

Tak isto 1. októbra 1942 musel narukovať do kasárni prezidenta Tisu, ktorý mal moc nad životom ľudu Slovenskej republiky, krajan —

**SKOČÍK
ALOJZ**

který sa narodil v rolnickej rodine vo Veľkej Lipnici 7. novembra 1921 a tam býva doposiaľ v dome č. 577.

Podobne museli nastúpiť základnú vojenskú službu tisíce iných slovenských chlapcov, v tom ďalší z našich krajanských, ale aj polských rodin na hornej Orave a severnom Spiši. Vojenský zákon prisne vystríhal: „Kto ne-nastúpi do prezenčnej služby, bude po-vážovaný za zbeh...“, teda čakal vojenský súd. Potom mnohí z nich boli násilne odoslaní na východný front, práve tak, ako na základe inej dôchody sa predávalo tisíce slovenských ľudí na práve v Nemecku.

Lenže vojaci sa začali búriť, odmietali bojovať za nacistické Nemecko a domáčich fašistov, nadvázovali spojenie s partizánmi a sovietskym obyvatelstvom, medzi nimi aj naši krajania. Stále hlasnejšie sa medzi slovenským ľudom ozývalo slovo Stalingrad! Udomácnilo sa cudzie slovo kolaborant. Do boja proti fašistom vyzývala komunistická strana, ktorá žila a bojovala

v ilegalite a odkazovala zradcov na súd národa.

Na vlnách rozhlasu sa stále častejšie ozývala Moskva, hovorila o vojakoch slovenskej armády, výslaných na východný front, ktorí odmietajú bojovať, proti Červenej armáde, húfne prechádzajú frontovú líniu a vstupujú do československého vojska v ZSSR, organizujú tam partizánske jednotky.

Patrili k nim o.i. aj Fr. Grobarčík a A. Skočík, ktorí od 17. januára 1944 sa stali príslušníkmi II. československej paradesantnej brigády, ktorá bola začlenená do I. čs. armádneho zboru v ZSSR. Jej úlohou bolo pripraviť sa, aby ako výsadková jednotka mohla medzi prvými zasiahnuť do boja na československom území. Formovanie brigády sa začalo 5. januára 1944 v mestečku Jefremovo v Tulskej oblasti. Spočiatku ju tvorili dva pešie prapory, delostrelecký, protitankový a protiletadlový oddiel, zmiešaný prieskumný oddiel, ženijná, spojovacia a štábna rota. Veliteľom parabrigády bol plukovník Vladimír Příkryl. Jej mužstvo bolo priemerne vo veku od 23 do 25 rokov a tvorili ho asi v 70% bývalí vojaci slovenskej armády, ktorí na jeseň 1943 prebehli pri Melitopole v priebehu 4 100 mužov k sovietskej armáde a k partizánom. 14% tvorili Česi a ďalšie percenta Ukrajinci a príslušníci iných národností.

V prvom období od 19. januára do 23. apríla 1944 parabrigáda prešla intenzívny, vševojenský odborný a paradesantný výcvik za výdatnej pomoci sovietskych inštruktorov, zbraní a iného materiálu. Na záverečnom cvičení v dňoch 22.—23. apríla za účasti predstaviteľov moskovského vedenia KSČ s Klementom Gottwaldom, sovietsko-

skeho generálneho štábu a juhoslovenských jednotiek v ZSSR, parabrigáda prevzala československú zástavu a zložila prísahu československého vojaka. Potom, od 17. mája 1944 bola presunutá do Proskurová a v rámci I. čs. armádneho zboru podriadená I. ukrajinskému frontu. V Proskurové výcvik parabrigády nadáľ pokračoval.

Po vypuknutí Slovenského národného povstania parabrigáda bola 4. septembra 1944 urýchlene presunutá cez Tarnopol a Lvov do Przemyšľa. Tam podľa rozkazu veliteľa I. ukrajinského frontu maršala Koneva bola 8. septembra podriadená veliteľovi 67. delostreleckého zboru 38. sovietskej armády a nasadená do bojov v karpatskodukelskej operácii. Z Przemyšľa parabrigáda zrýchleným trojdňovým pochodom prekonala 130 km na front, západne od Sanoka, kde vystriedala 121. sovietsku streleckú divíziu a od 12. do 19. septembra viedla ťažké boje v priestore Nowosielec — Pilnia — Nowotaniec. Výsledkom ich úporových bojov bolo osloboodenie 9 dedín spod nemeckej okupácie a dobytie dôležitého oporného bodu neprítele v osade Besko na juhovýchodnom brehu Wisłoku. Významný úspechom výsadkárov, medzi ktorími boli slobodníci Grobarčík, Skočík a ďalší naši krajania, bol prelomenie prvého pásmu nemeckej obrany v Karpatoch v šírke 10 a do hĺbky 12 kilometrov. Dnes pomník postavený v Nowosieleci pripomína a zvečňuje hrdinstvo tohto boja. Tuná v spoločnom hrobe je pochovaných 157 bojovníkov parabrigády, ktorí položili životy na polskej zemi. Z celkového stavu parabrigády 2933 vojakov a dôstojníkov z obdobia príchodu do Przemyšľa, ostalo po stratách v karpatskodukelskej operácii 2144.

Bojoch v Karpatoch II. československá paradesantná brigáda bola v období od 25. septembra do polovice októbra letecky presunutá na pomoc Slovenskému národnému povstaniu. Presun výsadkárov prebiehal lietadlami Li-2 5. sovietskeho leteckého zboru z letiska pri polskom Krosne na najväčšie povstalecké letisko Tri Duby pri Zvolene. Tuná ešte nekompletné jednotky parabrigády boli ihneď nasadené do boja na najnebezpečnejších úsekoch povstaleckého frontu. Začali novú etapu svojho boja — slávnu povstaleckú a partizánsku bojovú cestu. Spolu s nimi boli naši krajania. Bojovali na centrálnom banskobystricko-zvolenskom priestore povstania, na čiare Hronská Breznica, Hronská Dúbrava, pri Tíni, Jalnej, Dobrej Nive, Detve, v priestore obce Badin, na Donovaloch a na iných miestach.

Po ústupe povstalcov do hôr prešla parabrigáda ako jediný organizovaný útvar povstaleckej armády na partizánsky spôsob boja. Bojovala hlavne na Horehroní až do spojenia so sovietskymi a československými vojskami. Potom výsadkári, v tom aj naši krajania, sa začlenili do I. čs. armádneho zboru a v jeho rámci bojovali až do oslobodenia Československej republiky 8. mája 1945. Za svoje hrdinstvo v boji boli F. Grobarčík, A. Skočík a ďalší krajania vyznamenaní sovietskymi a československými medailami.

Dnes spolu s inými delegátmi budú rokovať na VI. zjazde KSČS o jej ďalšom úspešnom rozvoji.

ŽIVOT

Cíl 11/1979

Ročník 22

HLT STUDENEJ VODY

Ludová pranostika v našom časopise

V roku 1980 budeme potrebovať 19 miliárd kubických metrov vody, aby sme zabezpečili potreby krajiny. Odvadat rokov sa tieto potreby zvýšia dvojnásobne a snáď aj viacej. Vodu potrebujú všetci, aby mohli žiť a vyrábať. Najviac vody pohlcuje priemysel a energetika. Druhé miesto v spotrebnej patria polnohospodárstvu, ktorého požiadavky rýchle rastú. Na treťom mieste je komunálne hospodárstvo. Stačí nám voda? Táto otázka trápi našich vedcov, ktorí navrhujú nutné zadržať vodu, ktorá neproduktívne plynie riekkami do mora.

Nech sa odborníci starajú, ako túto vec vybaviť, lebo rolníkov zaujíma vodná téma z iného hľadiska. Chceli by mať predovšetkým dostatočné množstvo vody, na dôvažok zdravej, ktorú by nemuseli nosiť vedrami. Situácia v tejto oblasti nie je najlepšia. Iba necelých 11 percent gazdovstiev využíva vedovody a 350 000 hydrofory. A ostatní — 80 percent súkromne hospodáriacich rolníkov — nosí denodenne vodu zo studni ako pred stáročiami. Keď si uvedomíme, že jedna

krava by mala denne vypíti okolo 50 litrov vody, ľahko vypočítame kolko je to práce, ktorú by malo nahradíť otvorenie kohútika. V tejto oblasti má nastať zlepšenie v osiemdesiatych rokoch, keďže v súčasnosti najväčšou prekážkou je nedostatok zariadení, aramatúry a hlavne rúr.

Je ešte jedna otázka spojená s vodom na vidieku, ktorá viacej znepokojuje. Týka sa totiž ľudského zdravia a združenia zvierat. Stav zásobovania vidieka vodou spôsobuje, že studničná voda sa pravidlne nehodí na pitie a dokonca napájanie. Totiž iba 5 percent vidieckych studni má dobrú vodu, 25 percent neistú a 70 percent zlú. Nie je pravdou, že chutná voda je aj zdravá.

Odborníci zo sanitnej inšpekcie zdôrazňujú, že voda na vidieku je nezdravá pre zlé umiestnenie studni, stavových nedaleko záchodov, hnojísk buď chlievov. Príčinou je zlý technický stav studni, netesná výstuž, nedostatok tesných vek atď. Sú to oddávna známe veci a nemysím, aby ich rolníci podceňovali. Horšie je vtedy, keď zlý sanitný stav vody je spôsobený

znečistením spodnej vody minerálnymi zlúčeninami a organickými chemickými prostriedkami ako hnojivá a pesticídy. Nebezpečné sú dusičnanové vode, ktoré zvlášť ohrozujú najmä nemluvňatá a deti. Ich nadmerné množstvo (vyše 10 mgN/dcm) zapríčinuje trvalé zmeny v krvi zhoršujúce využívanie kyslíka a spôsobujúce cyanózu. Vodnou cestou sa šíria také onemocnenia ako týfus, červienka, tuberkulóza, žltáčka, nákažy mikroorganizmami a zvieracími chorobami a mnoho iných, spomedzi ktorých treba ešte spomenúť časte otavy potravinami. Voda z preskúmaných vidieckych vodovodov dala celkom iný obraz existujúceho stavu v porovnaní so studňami: 80 percent vody z vidieckych vodovodov — to je dobrá voda, 13 percent — neistá a iba v 7 percentach boli výsledky negatívne. V záujme každého rolníka — čo pripomíname — je preskúmanie vody z jeho studne v oblastnej sanitno-epidemiologickej stanici. V súčasnosti prebieha úradná akcia inventarizácie všetkých studni, ale v záujme vlastného zdravia a zdravia ľudí z mesta, ktorí pijú mlieko a jedia iné produkty, neotáľajme s preskúmaním vody. Nech hlt studenej vody nám dá zdravie a nie naopak.

MB

ZAUJÍMAVOSTI

CLEVELAND. Lucy — Evina prababička. Podľa amerického antropologa Donalda Johansona takto vyzeral ženský jedinec Australopithecus Afarensis, ktorého kostru nášli vo Východnej Afrike. Johanson považuje tento primitívny druh, ktorý žil pred okolo 3 miln rokami, za spoločného predka lepšie vyvinutých neskôr australopitekov a vývinovej linie dnešného človeka.

NOVEMBER 79

Ludová pranostika hovorí, že deň Všetkých svätých (1.11.) „je poslední, ktorý letu zaháni a přinese-li zimu, tak Martin (11.11.) přinese léto.“ Zase keď na Všetkých svätých pôda stvrdla, bude celá zima teplá. Na Dušičky (2.11.), niet v záhradách ani petrušky. Rozlúčili sme sa už totiž s babím letom, ktoré bolo posledným dlhším slnečným obdobím tento rok. November nám prináša veľmi málo takýchto dní. Máme už viacej dní s jesenným daždom a chladom. Možno očakávať aj prechodené snehové prehánky, ale na nížinách sa sneh rýchle topí. Iba v horských oblastiach sa udržuje dlhšie. Slnko stojí najčastejšie vysoko a je zakryté nízkymi mrakmi, tlaková výška a niž sa strieda po celý mesiac a často daju neprijemné vetry. Hoci si spomínatej, že pred troma rokmi bol november mimoriadne teplý.

V ludovej pranostike sa vraví, že — pekné počasie a mráz novembrový predpovedá odmäk januárový; — keď v polovici novembra pride dažď, bude

v polovici januára tuhý mráz; — keď počasie v novembri slúži, marec také počasie veští; — keď na Martina sa lístie stromov trima, bude iste tuhá zima, a keď na Katarinu (25.11.) ľad nezastane, pripravuj si sane; keď na Katarinu stojí hus na ľade, na Vianoce bude stať na blate.

Ludová moudrost spája aj počasie s prírodou a na základe chovania sa zvierat, ako aj „barometrických“ schopností rastlín predpovedá momentálnu zmenu počasia a dokonca aj dlhodobé prognózy. Tu je niekoľko príkladov: Keď brezy na jar vylučujú mimoriadne veľa štavy, veští to daždivé leto, keď breze vyrastajú lístočky skôr ako jelši, leto bude krásne, ak na jeseň brezy začínajú žltiť najprv na vrcholku stromu, mala by prísť skorá jar atď. Kone predpovedajú dažď, keď sú nespokojné: v lete si líhajú na zemi pred daždom a v zime pred snežením. Keď pes spí schulený do klba, bude chladno. Keď si mačka začína lízať srst a chvost alebo škrabat steny, zhorší sa počasie, keď si líha na chrbe, bude bezoblačno a teplo. Zase pred príchodom tuhých mrazov mačka hľadá najteplejší kút v dome a po celý čas drieme. Nechýbajú dobrí predpovedači počasia ani na iných kontinentoch. Obyvatelia Afriky dobre vedia,

ako citlivě reagují slony na všetky zmeny počasia. Pred blížiacim sa daždom slony opúšťajú doliny, ktoré voda často zlieva v daždivom období. Biele medvede, dokonca aj v zoologickej záhradách, už niekoľko dní pred príchodom chladného počasia sa vydajajú vode a naopak, pred oteplením sa intenzívne kúpu.

Za milióny rokov vybavila moudra príroda každý druh zvierat dokonalý biomechanizmom, ktorý mimoriadne presne analyzuje fyzický stav atmosféry a zmeny, ktoré sa v nej uskutočňujú. Zvieratá a vtáky inštinktívne a vopred menia srsť a perie, pripravujú si skryše na zimný spánok, odlietajú od nás do teplých krajín. Dobrý včelárik vie, aké bude počasie podľa toho, ako sa chovajú včely. Včelám sa vydajajú mravce, ktoré sú schopné predvídat nielen momentálnu zmenu počasia, ale aj hroziacé kataklízmy. Indiánske kmene v brazílskej džungli sa podľa chovania mravcov vedia chrániť pred povodňami, ktoré ich často postihujú. V Argentine vŕaky predpovedajú uragány. Keď splašené lietajú v rojoch, vystrihajú pastierov, aby čím skôr ukryli svoje stáda oviec v lesoch, bud roklinách.

(zozb. Mišo)

PRZEGŁAD TECHNICZNY-INOWACJE PISZE: Adaptácia traktora Ursus C-355 pre prácu v horských podmienkach. Najlepšimi traktormi pre horské oblasti sú traktory typu C-355, C-355M a C-360. Avšak konstrukcie nie sú prispôsobené pre prácu v horských oblastiach, lebo sa môžu používať iba na svahoch so sklonom do 20%. Na poliach s väčším sklonom sú potrebné zvláštne traktory, ktoré zatiaľ domáci priemysel nevyrába. V Polnohospodarskej akadémii vo Wroclawiu vypracovali spôsob adaptácie traktora Ursus C-355 pre prácu na poliach so sklonom do 40%. Adaptácia traktora je jednoduchá a možno ju v podstate urobiť v každom závode na opravu polnohospodárskeho náradia.

Z KALENDÁRA NA —

DECEMBER — PROSINEC

Tento rok je mimoriadne dôležitá starostlivosť o šetrného krmadlenie krmovinami. Menšia úroda obilia a iných rastlín nútia dobre skladovať a efektívne využívať všetky dostupné krmoviny.

Zemiaky je najlepšie parit a silážovať v silách. Avšak v praxi prevláda kopcovanie zemiakov. Treba dbať o prístup vzduchu do kopcov, keďže v opačnom prípade množia sa hríby, ktoré spôsobujú hnitie zemiakov. Veľké straty počas skladovania zemiakov v kopcoch spôsobuje tak príliš vysoká teplota, ako aj príliš nízka. Najlepšia je v rozmedzí od +3°C do +5°C.

Z času na čas treba kontrolovať a regulovať teplotu pomocou otvárania a zatvárania vetracích otvorov.

Mali by sme kontrolovať aj silá a kopce so silážou, či nevznikli škáry, cez ktoré môže prenikať voda.

Musíme davať pozor na slamu a seno skladované v stohoch a na šopách. Nesmieme dopustiť, aby cenné krmivo moklo a hnilo.

V zimnom kŕmení sa musíme starať o rozmanitosť krmív, ktorá by zaistovala všetky základné výživné zložky. Nevyhnutné sú minerálne prídavky. V tomto období, kedy kone menej pracujú, možno im dávať znižené krmivové dávky.

Za bežveterných dní treba zvieratá vypúšťať na čerstvý vzduch.

V ovocných záhradách treba chrániť ovocné stromy pred zajacmi. Pripravujeme skleníky pre produkciu zeleninových priesad. Chystáme semená a zeleninové sadenie.

Kupujeme minerálne hnojivá potrebné na jarné hnojenie.

Kedže v zimnom období máme viac volného času, mali by sme sa snažiť prehlbiť svoje odborné

vedomosti čítaním polnohospodárskych kníh a časopisov.

V predošom čísle sme napísali, že vám poradíme, ako prispôsobiť slamu, aby bola lepšou krmivinou.

Nad týmto problémom už dávno pracujú vedci. Avšak navrhované riešenia ľahko využijú na malých gazdovstvách. Preto sa pozastavíme nad niektorými starými metódami, ktoré poznáme z niektorých gazdovstiev.

Obáranie začíname rezaním slamy na sečku. Na obarenie 100 kg sečky potrebujeme 100—150 litrov vriacej vody. Sečku nasypeme do vodotesnej nádrže vrstvami, hrubými asi 20—30 cm. Zalejeme vrstvy sečky vriacou vodou, miešame a pevne stlačíme. Po naplnení nádrže a stlačení sečky, položíme navrch tesnu pokrývku, zatažíme kameňmi a zakryjeme nádrž látkou, ktorá udržuje teplotu. Po 12 hodinách môžeme obarenú sečku podávať zvieratám. Mali by sme ju dávať zvieratám ešte teplú. Pre zlepšenie chuti vyplatí sa do sečky pridať krmivovú sol.

Účinným úkonom, ktorý zlepšuje slamu, je **parenie sečky**. K tomu však treba vypožičať zariadenie na parenie zemiakov a zapojiť ho k prameňu pary. Keď všetko máme, prácu robíme takto: nasypeme do debnej vrstvy sečky po 20 až 30 cm. Každú vrstvu navlhčíme studenou vodou a lahko stlačíme, tesne uzavrieme debnu a na 45 minút pustíme paru. Potom nechame sečku v debne na 3—4 hodiny. Vtedy sa hodí na kŕmenie.

Iným spôsobom je **samozohrievanie** sečky, ktoré spočíva vo fermentácii spôsobenej mikroorganizmami. Na prípravu tohto krmív sú potrebné 4 drevéne debny alebo betónové nádrže. Totiž toľko dní tráva obyčajne fermentácia sečky. Sečku sype-

me vrstvami po 20 až 30 cm. Každú vrstvu polievame vodou, miešame vidlami a pevne udupávame. Nádrž tesne prikryjeme. Fermentáciu urychlí pridanie rozdrobenej cukrovej repy, vysladenej rezkov alebo obilného šrotu.

Gazdovstvá, ktoré majú prístup k melase z cukrováru, môžu sečku **melasovať**. Keď sečku v žabe polejeme rozriedenou melasou (1 čiastka melasy a 2 časti vody), značne zvýšime jej chutovú kvalitu a lepšie využijeme slamu.

Úkonom, ktorý dvojnásobne zvyšuje straviteľnosť slamy, je **vápenenie** sečky. Avšak vyžaduje si to pomerne vela práce. Musíme si pripraviť dve plošiny, sud do ktorého bude stekat tekutina počas vápenenia sečky na plošinách, nádrž na prípravu vápeneného mlieka a debnu na močenie slamy. Pripravené vápenné mlieko (3 kg haseného vápna na 300 lit. vody, čo stačí na 100 kg sečky) nalejeme čiastočne do debny, nasypeme tam na 10 minút sečku, potom namočenú sečku vyhadzujeme na plošinu, aby nadmerné množstvo tekutiny stekalo do podloženého suda. Do práznej nádrže vhodíme ďalšiu partiu sečky a namočenú vyhadzujeme na druhú plošinu. A tak jedno za druhým. Na plošinách sečku dodatočne polievame vápenným mliekom. Po 24 hodinách môžeme takto pripravenou sečkou kŕniť zvieratá.

Lepším krmivom je slama z jarného obilia. Krmivové zložky obsiahnuté v oziminách sú v tvrdých zdrevnených blanach, ktoré stážajú alebo znemožňujú prístup bakteriám a žaludočnej stave.

Úkony, o ktorých sme písali, slúžia hľavne tomu, aby sa zmäkčilo tvrdú blanu a sprístupnilo prežuvavcom zložky obsiahnuté v slame. lebo same si s tým nevedia poradiť.

S.D.

Z AMOROVY LOUČKY

hada sme potrebovali, aby sme sa mohli hrať na Adama a Eva.

ŘEČENO — PŘEČTOENO

Podle statistického průzku mu, uskutečněného v několika evropských zemích, je pro trvalost manželství nejnebezpečnejších prvních pět let. V NSR se v prvních pěti letech rozvádí třetina manželských páru, ve Francii přes 20 percent. Statistiky také vykázaly, že ve většině evropských zemí se počet rozvodů zdvojnásobil ve srovnání s rokem 1957.

TAKÝ JE ŽIVOT...

Na letisku vo Filadelfii otvorili „sál bozkov“, určenú pre lúčiacich sa manželov. Avšak neskôr ju zavreli, keďže vysvitlo, že väčšina párov, ktoré ju využívali, neboli manželia a ani nikam necestovali.

72-ročná vdova v Španielsku prijala manželskú ponuku 77-ročného Ricarda Castana pod podmienkou, že prestane hrať na lotériu. Pred svadobou sa Castan rozhodol zahrať poslednýkrát a... na jeho žreb padla hlavná výhra. Odvtedy manželka prestala mať výhry voči lotérii...

10-ročný Dick a jeho mama kamarátka sa vybrali do ZOO v rodinnom meste Omaha v štate Nebraska v USA, kde ich prichytili pri pokuse o krádež polodruhametrového hada. Dick vysvetlil: Tohto

Malé děti vyssávají matku, velké otce. (Anglické přísloví)

Starší bratr Beethovena, na rozdíl proti skladateli, velmi zbohatl. Jednou umělec obdržel od něho dopis, podepsaný: Jan, vlastník latifundia. V odpovědi se velký hudební skladatel podepsal: Ludvík, vlastník mozku.

Skotský farmář, majitel velkých ovocných sadů, zaslal královne koš nádherných jablík. Po několika dnech mu přinesl listinoš dopis z královské kanceláře s poděkováním.

Skot si dopis přečetl a rozhorčeně zvolal:

— A kde je koš?

Počas diskusie o rozvoji techniky v dnešnom svete G.B. Shaw poviedal:

— Teraz, keď sme sa naučili lietať vo vzduchu ako vtáky a plávať pod vodou ako ryby, chybube nám iba jedno: — aby sme sa naučili žiť na zemi, ako ľudia.

Hašteriavá žena hovorí svojmu mužovi:

— Iste sa nemôžeš dočkať, kedy konečne zavriem oči na veky, že áno?

Manžel pokojne odpovedá:

— Oči nie! Ale papuľku by si konečne mohla zavrieť. (slezska anekdota)

Z DOMÁCEHO HRNCA

* Mlieko je najhodnotnejší zdroj bielkovín, najvýznamnejší zdroj vápnika a vitamínu B₂. To sa týka rovnako aj kyslého mlieka a takmer všetkých mliečnych výrobkov. Mlieko je však pomerne náročné na skladovanie. Ak ho necháme stáť v priezračnej flaši na slnečnom svetle, ultrafialové lúče v ňom v priebehu 2–3 hodín zničia polovicu obsiahnutého vitamínu B₂ (denná dávka pre dospelého človeka je obsiahnutelná približne v 1,3 l mlieka).

* Dlhé varenie však mlieku neosozi, lebo bielkoviny a vitamíny, ktoré sú v ňom obsiahnuté, sa znehodnocujú a z nerastných látok sa vytvárajú tažšie rozpustné látky.

* Mlieko sa nezrazi, ak do každého litra mlieka pridáme pred varením 1–2 kocky cukru.

* Keď nechceme, aby sa pri varení mlieka vytvorila na ňom kožka, postupujeme nasledovne: keď mlieko prichádzza do varu, ihneď ho odstatívame a ponoríme i s nádobou, v ktorej sme ho varili, do prípravenej nádoby so studenou vodou a habarkou urobíme na hladine penu. Mlieko hneď prikryjeme dobre tesniacou pokrievkou.

* Ak pridáme plnotučné mlieko do strukovín alebo zemiakov, zvýšíme hodnotu pokrmu, pretože tieto potraviny obsahujú len menej hodnotné bielkoviny. Mlieko pridávame aj do zeleninových jedál — polievok a omáčok. Zelenina obsahuje kyselinu šťavelovú, ktorej účinok mlieko neutralizuje a obmedzuje tak aj straty vápnika.

* Ak pridávame do polievok mlieko, dámé do polievky najprv ocoť alebo citrón, kečup a pod. a až po zovretí pridáme mlieko, ktoré by sa nám inak zrazilo. Ak mliečnu polievku (napr. zeleninovú) nekonzumujeme ihneď, musíme ju po pridani mlieka ešte raz za pomalého miešania prevaríť, ináč by nám skysla.

* Mliečne kaše sa pri vaření často pripalujú. Ryžu, osolené vločky a pod. môžeme však variť aj v troške vody a až pred ukončením varu doliať mlieka a dovaríť.

* Sušené mlieko nikdy nevaríme, iba ho rozšľaháme v teplej vode.

* Opekaná slaninka bude ovela chutnejšia, ak ju pripravíme takto: na tenko nakrájané plátky — a na jednej strane ešte ponorkované do hrebiencu — ponoríme pred opekaním na chvíľu do studeného mlieka a potom zláhka obalíme trochu múky. Taktôto prípravená slaninka je veľmi chrumkavá a aj keď ju neopekáme na teflonovej panvici, horúca mast z nej vystrekuje oveľa menej.

* Stvrdnutý syr položíme na niekoľko hodín do čerstvého mlieka, necháme odkvapovať — a opäť bude vláčny.

* Horčica nevyschne tak rýchlo, ak do nej pridáme trochu mlieka.

* Ak je paradajkový pretilak príliš kyslý, pridáme doň počas varenia 1 — 2 dl prevareného mlieka. Jedlo bude menej kyslé, ale aj štvavnatejšie a chutnejšie.

Elegantná žena mala by byť vždy upravená, to znamená nielen na pracovisku a v spoľačnosti, ale aj doma. Preto vám dnes navrhujeme, milé čitateľky, dva slušivé modely domáčich šiat, ktoré môžete využiť po celý rok. Za chladného počasia si ich iba doplníte farebnými pulóvrikmi. Na našom obrázku žlava sú klasické domáce šaty zapínané po celej dĺžke so špicatým výstrihom, dvoma veľkými naštýpmi vreckami a polodlhými rukávmi. Sedielko, rukávy a vrecká sú ozdobené vyšíványmi krajkami. Šaty sú modré, pulóvrik červený.

Satová zásterá sprava je tmavomodrá, voľného strihu s jedným veľkým naštýpmi vreckom, krátkymi rukávmi, šálsovým golierom a vzdadlou zaviazanou na viazadlo. Okraj šiat, rukávy a vrecká sú ozdobené všitou bielou ozdobou.

HUMOR

Rozčilený muž křičí na ženu:

— Už toho mám dost! Vracím se hladový po celodenní práci a oběd nikde. Jdu do restaurace!

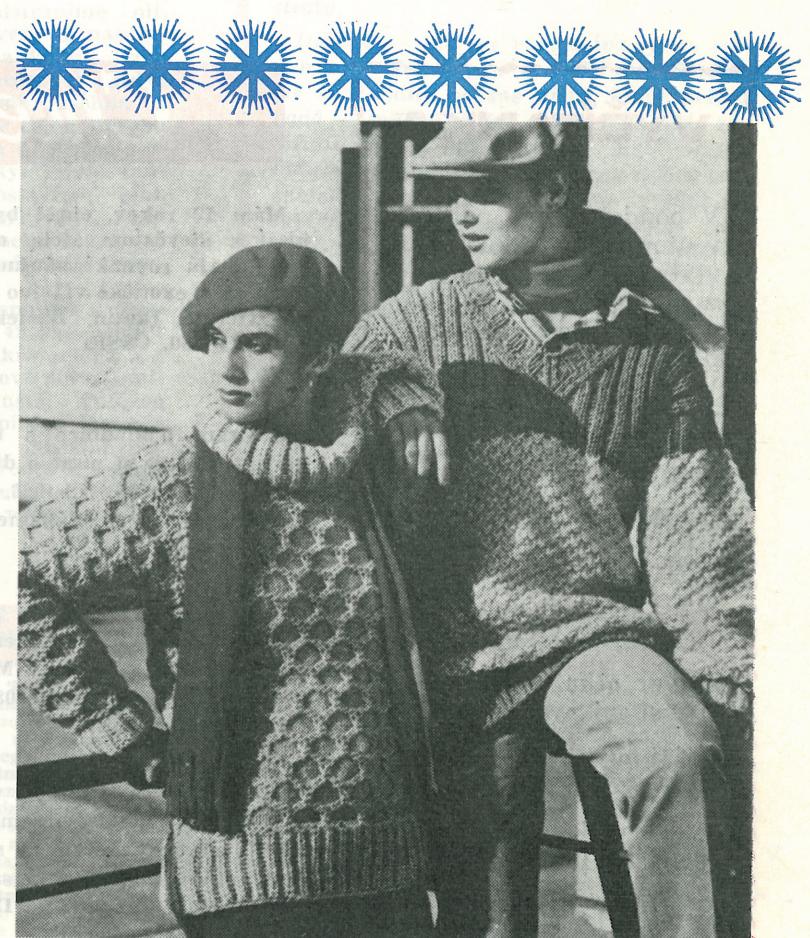
— Miláčku, nerozčiluj se. Počkej pět minut.

— Bude oběd?

— Ne, ale obleču se a půjdou s tebou.

Táto pracovná blúza na našom obrázku je tmavomodrá s farebným lemovaním pri výstrihu, na ramenach a manžetách. Je rovného strihu s dvoma veľkými naštýpmi vreckami. Pre pohodlie je po oboch stranach dolu nezašitá. Odporučame mladým dievčatám k nohaviciam.

mladým mladším najmladším

JAVOR

Javor, keď v jeho lístí vetrik zašumí, spomína, koľko vtáčat ho navštívilo. Bolo ich tak mnoho, že ich sám porátať nemôže. Ale nechali v ňom svoje spevy. Preto chýreční husliari zhotovali z neho husle, aby všetky spevy vtáčat, čo zasadli na javore, sa v tých husliach ozvali. Videli ste už deti, husle? Pozrite sa na ne! Chrbotová stena je z javora. Ale nie z hociaľa. Javor musel rást na tvrdej skalnej zemi, aby bol tvrdý a zvonivý. Potom ho v zime, keď spí, a nič nevie, zočali a urobili chrbitíky mnohých

husieľ, aby husle krásne zneli. Keď na nich muzikanti hrajú, poznávame v hre šumenie javora.

V MRAVENISKU

V Strednej a Južnej Amerike žije zaujímavý druh mravcov, a to: mravec-strihač. Preto ho volajú takto, lebo strihá lístie stromov. Je to hmyz, ktorý vede rozsiahle „zeleninárstvo“. Znáš zo stromov zelené listy, postrihá ich na drobné kúsky, zmieša so svojím výkalom a túto zmes používa ako hnojivo na zlepšenie pôdy v hriadeľach, kde rastú huby, ktorími sa živí.

Mravce-strihače sa v hojnom počte vyskytujú na ostrove Trinidad a vyznačujú sa tým, že majú až tri robotnícke typy. Veľké, stredné a malé. Z týchto typov sa však iba posledné dva

zaoberajú „zeleninárstvom“, zatial čo veľké splňajú inú povinnosť v prírode. Strední robotníci zháňajú zo stromov lístie a dopravujú ho k mravenisku. Malí robotníci sa zase starajú o záhonny húb.

Divák sa niekedy právom môže pozostaviť nad tým, že mnohí malí robotníci nečinne vysedávajú na hromade lístia a nerobia nič. V prírode však panuje všeade a vo všetkom určitý poriadok a toto pravidlo platí aj pre mraveniská. Aj tam je presne usporiadany spoločensky život. Nemožno predpokladať, že by malí robotníci hliveli a mrhali svoj volný čas v prírode.

Istému svetoznámemu nemeckému vedcovi sa na ostrove Trinidad podarilo rozluštiť túto záhadu prírody. Po dlhotrvajúcim pozorovaní života malých robotníkov zistil, že ich záhalka je iba zdanlivá. Nehlivejú, ale stoja na stráži!

Tento vedec konečne odhalil malého sice, ale nebezpečného nepriatela. Je to istý druh komára, ktorý bolestivým pichnutím vkladá svoje vajíčka do záhybov krku mravca-strihača. Keď sa komár približuje k vyhliadnutej obeti, hliadky okamžite bijú na poplach. Malí robotníci sa hrnú na obranu napadenutého druha-strihača a hlava-nehlava pohryzú všetko, na čo narazia, i keď je to ich vlastný príbuzný.

Armáda malých robotníkov skoro vždy máva úspech. Vítazí nad vatrecom, zatial čo sa komároví len zriedkakedy podarí uskutočniť svoj zámer.

Postihnutý mravec-strihač zdvíhne nahor zadnú časť svojho telika i zadné nôžky a zmeravie. Vytrává v tejto polohe dotial, kým mu malí robotníci neodstránia z krku „pelový náhrdelník“, ktorý mu ušedril prízivnický komár.

VYČÍTANKA

V pondelok sme nakúpili, v utorok sme zakúrili, v stredu kašu varili, v štvrtok sme ju delili, v piatok sme ju fúkali, psíkovi sme nükali.

V sobotu sme vyriadili dom, a ty, keď si nepomáhal, nože hybaj von!

MÁRIA HAŠTOVÁ

USPÁVANKA

Zatvor očka, moja malá, aby si mi rýchlo spala.

Hajaj-búvaj, spi, moja, budeš veľká ako ja.

Budeš veľká, najväčšia, všetci mi to dosvedčia.

EVA MIKLOŠOVÁ

VLADIMÍR REISEL

KYTKA

Na úbočí pod hôrkou padá rosa zrána

a slniečko sklána sa k hrobu partizána.
Na tom hrobe pod hôrkou
čerstvá kytku svieti.
Ktože ju tam položil?
Dobré, vďačné deti.

HUSLIČKY

Na povale, v zamate strieborného tkáča,
chválili sa husličky,
že vraj v dávnom čase
v ich prekrásnom hlase
spievalo si vtáča.

Odletelo vtáčatko
za vysoké hory,
zatvorilo hlások svoj
na kľúč do komory,
keď so šumom javora
prišla zima biela
k huslistovi do dvora.

EVA FEDOROVÁ

AKO ŠLO VAJCE NA VANDROVKU

Išlo raz vajce na vandrovku. Ako tak ide, stretne ho vôl a sptyhuje sa:

— Kamže ideš, kam?

— Na vandrovku. Pod' so mnou, budeme dvaja. — A tak šli, vandrovali, len tu zrazu stretli koňa.

— Kamže, kam? — sptyhuje sa.

— Na vandrovku. Pod' s nami, budeme traja. — A tak šli, vandrovali, keď tu zrazu stretli mačku.

— Kamže, kam? — sptyhuje sa.

— Na vandrovku. Pod' s nami, budeme štyria. — A tak šli, vandrovali, kym im cestu nezastala kačka.

— Kamže, kam? — sptyhuje sa.

— Na vandrovku. Pod' s nami, budeme piati. — A tak šli, vandrovali, až stretli na vandrovke moriaka.

— Kamže, kam? — sptyhuje sa.

— Na vandrovku. Pod' s nami, budeme šiesti. — A tak šli, vandrovali, len tu zrazu stretli raka.

— Kamže, kam? — sptyhuje sa.

— Na vandrovku. Pod' s nami, budeme sedmi. — A tak šli, vandrovali, až prišli do lesa. Boli už hladní, a tak vajce po-vedalo:

— Nože sa vydriap na strom, mačka, či dakde neuvidiš svetlo. — A mačka sa vydiapala a povedala:

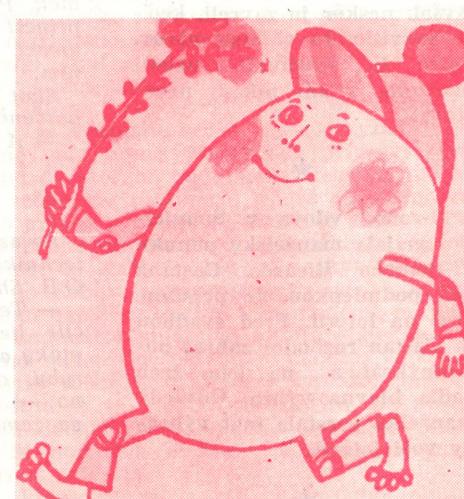
— Vidím chýžku so svetlom!

Šli vandrovnici k chýžke, a keď ta prišli, povedalo vajce koňovi, aby zabúchal na dvere, mačka na ohnisko, moriak na policu, kačka pod lavicu, rak do krhly s vodou a samo zhaslo svetlo a zahralalo sa do popa.

A už sa zbojnici vracajú domov.

— Prečo sa v chýži nesveti? — povedal prvý a otvoril dvere, ale kôň vyhodil kopytom, až odleťal.

— Pusť, idem ja, — povedal druhý a vošiel, ale vôl ho začal rohami klat. Skočil k ohnisku ale mačka ho doškriabala.

Chcete si písat?

Mám 12 rokov, chcel by som si písat s dievčaťom alebo chlapcom, ktorí majú rovnaké záujmy. Zaujíma mi sa o exotické vtáctvo a pokusné zvieratá. Dušan Bartek, 916 21 Čachtice 380, ČSSR.

★

Zbieram pohľadnice a fotografie hercov. Chcem si písat o dievčaťom, ktoré se narodilo 2.1.1966. Viktória Mrekajová, 029 65 Zákamenné 560, ČSSR.

★

Som žiačka 7. triedy, zbieram piesne a obrázky spevákov. Mária Janičková, Bardejovská 99, 080 06 Šarišské Lúky, Prešov, ČSSR.

★

Mám 13 rokov. Zbieram pohľadnice a obrázky hercov a spevákov, texty piesní a zaujímam sa o hudbu. Iveta Tabášová, Domašská, Lubotice-Prešov, ČSSR.

★

Som piatak. Zbieram známky a zaujíma mi sa o modelovanie. Miroslav Tabáš, Domašská, 080 06 Lubotice-Prešov, ČSSR.

★

Chodím do 6. triedy. Mám rád šport a zaujíma ma príroda a zvieratá. Zbieram obaly zo žuvačiek a obrúsky. Helena Korduličová, 976 63 Predajná 362, ČSSR.

★

Sme dve priateľky a máme 14 rokov. Zaujímame sa o modernú hudbu. Viera Snopková, 976 63 Predajná a Jana Schönová, 976 63 Predajná, ČSSR.

★

Mám 14 rokov. Zaujímam sa o modernú hudbu. Zbieram fotografie populárnych skupín. Iveta Imreová, Mierová 37, 984 01 Lučenec, ČSSR.

★

Chodím do 7. triedy. Zbieram platné moderné piesne, fotografie hercov a spevákov. Lubomíra Sýkorová, Údol 134, 065 45 St. Lubovňa, ČSSR.

★

Chcel sa schovať do popola, ale vajce mu streklo bielko do očí. Chcel sa umyť v krhle, ale rak mu chytí prst do klepet a moriak kričí: udri a kačka volá: tak, tak! Zbojnici sa vylakali a usli. A vandrovnici si v chýžke pokojne žili, kym sa z vandrovky domov šťastne nevrátili.

RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA

Rolnik J.S. z Orawy zapytuje jakie świadczenia należą się rolnikowi, który uległ wypadkowi przy pracy w gospodarstwie rolnym lub zachorował na chorobę zawodową?

ODPOWIADAMY: Za każdy dzień niezdolności do pracy trwającej nieprzerwanie co najmniej 30 dni należy się zasiłek chorobowy w wysokości 50 złotych dziennie. Przysługuje on nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy i nie dłużej niż do czasu

otrzymania przez poszkodowanego rolnika renty inwalidzkiej. Przysługuje też jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu na takich samych warunkach i w taki samej wysokości jak innym pracownikom gospodarki społeczeństwa. Wynosi ono 500 złotych za każdy procent utraty zdrowia stwierdzony przez komisję lekarską Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Rolnikowi przysługuje też renta inwalidzka, jeżeli rolnik po wypadku został uznany przez komisję lekarską za inwalidę I lub II grupy i spełnia pozostałe warunki przewidziane ustawą, a m.in. to, że opłacał fundusz emerytalny

rolników i sprzedawał państwu określone minimum produktów rolnych (za 15 tys. zł. rocznie).

Rodzina rolnika, żona i dzieci oraz inne osoby pracujące w gospodarstwie i pozostające na jego utrzymaniu korzystają również ze świadczeń ZUS, kiedy ulegną wypadkowi przy pracy lub chorobie zawodowej. Dla dzieci i innych osób renta inwalidzka wynosi 750 zł. miesięcznie. Dzieciom przysługuje się rentę tylko za wypadek przy pracy, a nie z tytułu choroby zawodowej.

W razie śmierci rolnika na skutek wypadku przy pracy w gospodarstwie lub z powodu choroby zawodowej jego rodzinie przyslu-

guje jednorazowe odszkodowanie oraz renta rodzinna. Odszkodowanie to wynosi dla współmałżonka 50 tys. złotych, a jeżeli po zmarłym obok małżonka pozostały inni członkowie rodziny to jednorazowe odszkodowanie zwiększa się o 10 tys. zł. na każdego z nich. Jeżeli pozostało jedno dziecko, będące pełna sierotą i mające prawo do renty rodzinnej, to odszkodowanie wyniesie 50 tys. złotych. Odszkodowanie dla innego członka rodziny wyniesie 25 tys. złotych, a jeżeli uprawnionych do odszkodowania jest kilka osób to zwiększa się je o 10 tys. zł. na drugie i następujących uprawnionych.

M.B.

PORONIENIE U KRÓW

Poronienie jest to przedwczesne wydalenie martwego lub niezdolnego do życia płodu. Poronienie może być spowodowane zaraźliwą chorobą — i jest to poronienie zakaźne, lub też innymi przyczynami — i wtedy jest to poronienie nie zakaźne. Poronienie występuje w pierwszych miesiącach. Może być na tle rzęsistkowym lub pod koniec ciąży na tle brucelozu. Poronie nie

zakaźne powstaje w następstwie przedwczesnych skurczów macicy lub śmierci płodu, spowodowanych długim, męczącym marszem cielnej krowy, skokami przez przeskody, uderzeniem itp. Niezdzywienie cielnej krowy, skarmianie nieodpowiednią paszą, może również spowodować poronienie. Taką samą przyczyną mogą być choroby, przy których występuje wysoka temperatura.

Płód wydalany jest zazwyczaj trzeciego dnia od chwili wypadku. (przewrócenie się krowy, uderzenie) lub też śmierci płodu. Poronienie występujące w pierwszej połowie ciąży nie jest poprzedzane specjalnymi objawami.

Gdy krowa roni w drugiej połowie ciąży, widoczne są takie same objawy jak przy porodzie, pojawia się obrzeż wyminia i sromu, krzyż „zapaada się”. Zdarza się, że obumarły płód nie zostaje wydalony lecz ulega wensaniu, lub zostaje wydalony dopiero w normalnym okresie porodu.

Po poronieniu trzeba zwierzę żywić paszami lekko strawnymi, dobrym sianem, zielonkami. Przy poronieniach następuje często zatrzymanie żołądku.

Aby zapobiec poronieniu, należy przede wszystkim odpowiednio pielęgnować krowę w czasie ciąży, chronić ją przed prze-

męczeniem i wszelkiego rodzaju urazami. Stanowisko cielnej krowy musi być wygodne, zasiane dużą ilością słomy. Wymię takiej krowy trzeba codziennie zmywać cieplą wodą i osuszać dokładnie. Pasze nie powinny powodować wzdęć. Ponieważ nigdy nie wiadomo, co jest przyczyną poronienia, należy roniącą krowę przeprowadzić do osobnego pomieszczenia i trzymać tam przez kilka dni, aż do ustania wycieku z pochwy. Przed sprowadzeniem do wspólnego pomieszczenia zad i pachwinę zwierzęcia obmywa się cieplą wodą z jakimś środkiem dezynfekcyjnym.

HENRYK MĄCZKA

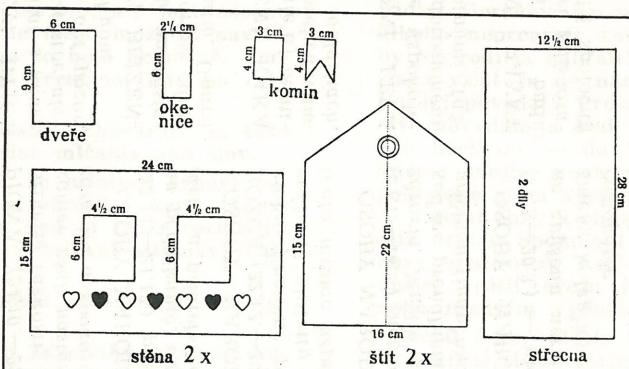
ZUZKA

PERNÍKOVÁ CHALOUPKA

Rozpočet: 1 kg medu, 1 kg žitné nebo pšeničné mouky, 1/2 kg cukru, 4 celerá vejce; druhý den: 1 tlůč. hřebíček, na šípku nože mleté skořice, ze 1/4 citronu kůra, tloučený anýz a badián, 8 g amoniu, 1/2 kg žitné nebo pšeničné mouky, vosk na plechy, 2 vejce na potření.

Včelí med povaříme a když vychladl, nasypeme do něho mouku, přidáme vejce a moučkový cukr. Vypracované těsto necháme přes noc ve studenou odlehčit. Druhý den přidáme do těsta tloučené koření, citronu kůru, amonium a tloučenou skořici, aby těsto bylo dostatečně husté. Pracujeme je 1/2 hod. Potom těsto vyválimo (asi 3 mm vysoko) a podle střihu nožem vykrojíme díly chaloupky. Ze

zbytků těsta ještě k chaloupce uděláme plot z pásků, vykrojíme kočku, čarodějnici, Mařenku, Jeníčka, jehličnaté stromy, malá srdíčka, kolečka, čtvercečky, koničky, ptáčky, rybičky, měsíčky hvězdičky (na ozdobu chaloupky), můžeme vykrojít i mikuláše a čertu. Vše složíme na povoskovaný plech, potřeme vaříkem a v mírnější troubě upečeme. Upečené díly necháme na rovné podložce (válu, desce) vychladnout.

chaloupky odstraníme nit, přilepíme dveře a nasadíme střechu a komín (také přilepíme polevu). Když dobře všechno uschne a drží, můžeme celou střechu polit polevou a nechat stékat krápníčky. Podle fantazie pak postavíme plot, stromy, figurky atd. Chaloupka dá trochu práce, ale radost dětí nám to vynáradí.

Poleva na spojení a ozdobu: 3 bílk, 42 dkg pečlivě prosátého cukru pudru a 6 kapek citronové šťavy umícháme do husté. Polevu naplníme papírový kornoutek, špičku odstříhneme, nahoru uzavřeme a zdobíme. Na slepovaném odstříhněme kornout výše, aby byl širší otvor.

PSYCHO- ZÁBAVA

MENO VESTÍ

VENDELÍN. Je to meno, które zaczyna być opát módne. Vendelin je najčastejšie tmavolivý s hniedými, šedými alebo čiernymi očami. Je vysoký, robustný a má sklon k tučnote. Pochádza z mnohodetnej zámožnej rodiny, remeselnickej alebo intelligentskej. Medzi súrodencami je Vendelin obvykle mladší a najčastejšie má staršieho brata. Od detstva má chulosťné zdravie a lenivý. Kolegovia a učitelia ho majú radí. Prejavuje humanistické a umelcové záujmy. Má zmysel pre krásu a je citlivý na ľudskú krvdu. Treba s ním postupovať veľmi jemne, aby sa neurazil. Je totiž skrytý, nedôverčivý a citovo veľmi subtilný, pritom však veľmi ctižadosťný. Ľahko mení náladu, rozladujú ho drobné neuspeschky, ktoré v jeho presvedčení tvoria životný problém. Vie byť elegantný, hoci nie je pedant. Vendelin sice nezisťuje slávu, veľké pocty a ani majetok, ale si z toho nerobí problém. V práci si ho cenia ako dobrého odborníka, ale podceňujú jeho organizátorské schopnosti. Ako vedúci žiada od podriadených veľa, ale je spravodlivý a starostlivý. Citovo je stabilný, nežný a dobrý. Ženy, ktoré sa zaň vydávajú, vysoko si cenia jeho umierenosť, taktnosť a partnerstvo. Najšťastnejšie obdobie v jeho živote pripadá na roky 30 až 45. Má rád zvieratá, najmä kone a psy.

TADMÍR

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADÁ ZA PRESDUDOK NAŠICH BABIČIEK. OSTATNE, VEĽ JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNÍVA:

DÁŽD — keď sa vám sníva, že chodíte v miernom daždi po ulici, môžete očakávať malý zisk, ale keď je to leják — dajte si pozor, lebo vám hrozí onemocnenie. Keď vo sne vidíte dážď pri východe slnka — čaká vás v neďalekej budúcnosti prijemná zmena. Zasa keď ste vo sne premoknutí od dažďa, musíte si dať pozor, lebo môžete očakávať nemoc alebo finančnú stratu.

DIEŤA — keď sa vám sníva, že to miernadne dobrý sen — čaká vás šťastie, ale keď vidíte vo sne dieta, ktoré beží a padá — musíte si dať pozor, lebo vaše záležitosti môžu byť narušené. Keď vo sne vidíte viac detí, už to nie je tak dobrý sen, znamená totiž podľa všetkého v najbližšej budúcnosti starostí a námu. Zasa keď ste vo sne na krstnách — môžete sa tešiť na radostný zážitok v najbližšej budúcnosti. Zasa keď ste videli deti ako sa hrajú, budete spokojní s prácou a spoločnosťou, do ktorej budete pozvaní. Vidieť deti s vychovávateľkou znamená šťastné dni.

ZIVOT

ZASOPISMO
POŁECZNO
KULTURALNE
Ukazuje się
do 15 każdego
miesiąca

NEVIETE SI PORADÍT S RÓZNYMI ŤAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORE VÁS ROZČUEUUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU:
REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRANKACH CASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPKA — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jabłonka), František Bednářík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzica Góra), Augustin Bryza (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapčík (Mikulov), Ján Kovalík (Zubrzica Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Wacław Luściński (Zelów), Lídla Mšálová (Zubrzica Góra), Lídla Mundllová (Kucov), Ignáč Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojawska (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Ružena Urbánová (Gesiniec), Valerie Wojnarowska (Warszawa), Andrej Vaksmanšký (Tribš), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojawska; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga; red. techn. — Magdalena Polakowska; red. graf. — Krystyna Iwanicka.

Nadesłany rękopis, fotografia i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wilejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57

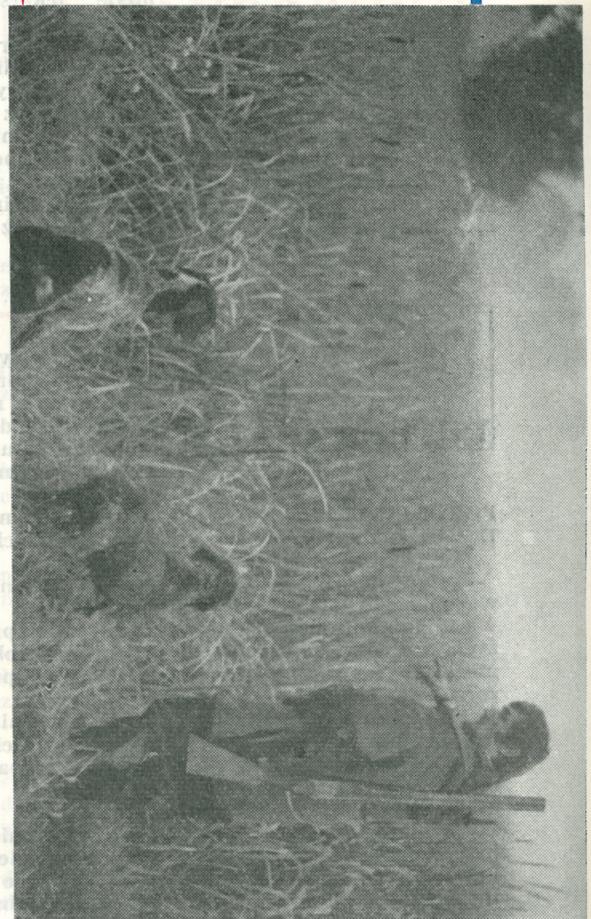
Adres ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92.

Prenumerate na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego, do 10 września na IV kwartał roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartałnie 3 zł, półrocze 6 zł, rocznie 12 zł. Jednostki gospodarki społeczeństwowej: zakłady pracy zamawiają prenumeraty w miejscowościach Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch” w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów RSW — w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeraty wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do skladu 3.VIII.1979 r. Numer podpisano do druku 14.IX.1979.
Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1080. Nr indeksu 1153-201045. C-122.

W KAČACOM RAJI

Znies povel: „aport.“ Vpredu skúsený Profesor, za ním mladý Ciapa

Poľovník na postriežke v jednej „kačacej“ lese.

Prvé poznámky poľovníkov o psnej edukácii.
Zaslúžený odpočinok. Madral sa zahral do sena a Gapa sa hra s Profesorem.

Pohli sme sa na svitaní. Hmla ako hustý závoj zahaľovala lúky nad Pilcom. Našim cieľom bola nielen nejaká ta kačička, ale predovšetkým chceli sme zaučiť do „poľovníckeho života“ mladé, ročné prepelicárky. Mal im velt veterán rákosín prechádzalo kedysi koryto Pilce. Teraz bol známy ako Profesor. Trošku sime blúdili, kým sme napokon doslu do nášho najlepšieho „kačacieho raja“ pri Roszkovej Woli. Týmto močariskom zarasteným rákosím prechádzalo kedysi koryto Pilce. Teraz tuná hniezdzili kačice, ale aj volavky, ondatry a lísky, ktoré často poruju účinnejšie ako my.

Mladé psy Ciapa, Gapa a Madral pobehávali okolo nás blázivé od radosti a len Profesor hrdo kráčal pri nohách svojho majiteľa. Taktiež prvý — na rozkaz — vbehol do rákosia. Mladé prepelicáre za ním, ale len čo si popichali ňufáky o bodliaky, vrátili sa na breh. Vzrušil ich až prvý výstrel. Profesor — ako sa patrí na veterána, priniesol kačicu. Mladé psy ho dolapili. Dovolili im, aby mu vzali korist a tešili sa vňou diviny.

Takto bol po celý čas našej poľovačky na kačice. Po istom čase mlaďe psy stále ochotnejšie vchádzali do vody, naháňali mladé kačičky a dokonca sa stalo, že Ciapa samostatne vynesol kačicu, aj keď na druhý breh, ale jeho majiteľ bol tým veľmi nadšený. Potom sme si všetci políhali na čerstvo skosenú trávu. Unavení, ale spokojní so psou edukáciou. Bude o čom spomínať medzi nímrodi a v psich budach.

Text a súmkay: M. Kaškiewicz

Hviezdy o tom, čo vás čaká v novembri

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ BARANA
(21.3.—20.4.) — niektorí ľudia budú mať ťažko-
sti s detmi. Finančné záležitosti budú neuspokojujivé. Koncom mesiaca nastane pohoda v ro-

dičných vztúchoch.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ BÝKA

(21.4.—20.5) — mnohí ľudia musia rútať s neus-
pechmi v láske a konfliktmi v manželstve ale-
bo so susedmi. Mladí ľudia sú musia dať pozor,

aby zo žiarlivosti neurčili osudnú chybú.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ BLÍŽEN-

COV (21.5.—21.6.) čos nie je vhodné na cesic-
vanie. Mnohí si musia dať veľký pozor na zdra-
vie, najmä na choroby z prechladnutia. Únavu
môže spôsobiť neprijemnosť.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ RAKA

(22.6.—22.7.) — príslušníkovi staršej, ale aj mlad-
šej generácie čakajú prijemné prečaspenia.

Cas bude príaznivý vo všetkých oblastiach,

predovšetkým v láske.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ KOZO-

ROŽCA (22.12.—20.1.) láska bude hrať významnu
úlohu, finančné pomery budú dobré. Zásluhou
zvášenej aktivity na pracovisku. V láske bude

láske a priateľstvo možno očakávať úspechy.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ VODNÁRA

(23.11.—21.12.) pre Strelcov mesiac bude dobrý
na podnikanie, výjednanie a cestovanie. Aj v

zdravím a spokojnosťou v rodine.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ ŠKOR-

PIONA (24.10.—22.11.) mnohým tento mesiac
prinesie radošstiu, starosti s láskou a spory. Na-
koniec však nastane príaznivé obdobie s dobrým

zdravím a spokojnosťou v rodine.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ STRELCA

(23.11.—21.12.) pre Strelcov mesiac bude dobrý
na podnikanie, výjednanie a cestovanie. Aj v

zdravím a spokojnosťou v rodine.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ PANNY

(24.8.—23.9.) — finančné záležitosti sa budú

priaznivo vyvíjať. Starší ľudia, ktorí žijú osa-
mele, môžu získať partnera pre ďalši spoločný

život.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ RÝB

(19.2.—20.3.) — niektoré osoby sa budú stať zá-
vaznené nervozitu. V láske nastanú malé

zmeny k lepšiemu. Neodporúčame tento čas na

cestovanie.

